

NE SNAM!

DRAGO LEGIŠA

Mirno lahko rečemo, da smo Slovenci, ki živimo ob morju in v njegovem neposrednem zaledju - od Doberdoba do Milj - tako rekoč "konstitucionalno" proti izgradnji velikega plinskega terminala nedaleč od izliva Timave in drugih tamkajšnjih "potokov" v morje. Zakaj?

Predobro nam je namreč znano, kako je bila po drugi svetovni vojni hudo in korenito izmaličena sama zunanja podoba našega naseljenega prostora. Lahko povsem upravičeno trdimo, da je bil pri nas hudo načet sam ekosistem, to je sistem odnosov med živimi bitji in neživo naravo. Na oltarju industrijskega in drugega razvoja ter mnogokrat tudi lažnega napredka je bil žrtvovan za naše razmere velik del našega ozemlja. Velike infrastrukture, kot so elektrovioli, naftovod Trst-Ingolstadt in avtocesta, so kratkomalo "pogoltnile" nešteto kraških dolin in dolin, veliko kraških gozdičev, več orne zemlje in zlasti ogromno kraške gmajne. Kdor bi se v te kraje vrnil po štirih ali petih desetletjih, jih ne bi več spoznal!

Velik in odločen poseg v naravo predstavlja tudi izgradnja protosinhrotrona pri Bazovici. Prav ta poseg pa je nudil priložnost, da se je po nešteti pogovorih podpisala listina - sogovornika sta bila predvsem deželna uprava in predstavništvo lastnikov zemljišč -, po kateri bi zlasti prizadete vaške skupnosti prejele nekakšno odškodnino. Reči pa je treba, da iz te moke ni bilo kruha, kot se v Italiji žal prevečkrat dogaja.

Zunanje podobe teh naših krajev pa niso popolnoma spremenili le elektrovioli, naftovod in avtocesta, temveč tudi izgradnja cele verige naselij na obronkih Krasa, od Padrič vse do Štivana. S tem je bil namenoma in načrtno načet ne samo dotedanji ekosistem, temveč je bila tudi korenito spremenjena narodnostna sestava tega predela našega zamejstva. Pripomniti je tudi treba, da tega nasilja danes dejansko nihče več niti ne omenja, nihče o njem ne črha niti besedice.

Izgradnja že omenjenega velikanskega plinskega terminala bi gotovo pomenila krono takšnih nasilnih posegov v naravo v naših krajih. Kot je čas zgovorno in nazorno pokazal, gradnja naftovoda konec šestdesetih let dejansko ni prinesla Trstu in okolici nobene ne neposredne ne posredne koristi (če pa je prinesla, so te koristi zanemarljive), medtem ko je škoda, prizadejana naravi, nepopravljiva. Izgradnja plinskega terminala, o katerem pišemo, pa bi gotovo povzročila pravo katastrofo, saj bi se v temeljih zamajalo in nato celo zrušilo celotno sedanje ravnovesje v naravi. Naši kraji bi doživeli katastrofo!

Zato rečemo in bomo v prihodnosti tudi rekli odločen "NE" gradnji plinskega terminala, ki ga načrtuje SNAM. Prav tako odločno smo na strani prirediteljev množične protestne manifestacije proti plinskemu terminalu, ki je bila v soboto, 9. t.m., v Trzinu, in jim bomo ob strani tudi pri njihovih nadaljnjih podobnih akcijah.

ANDREJ BRATUŽ

**V četrtek, 7., in
v petek, 8. marca,
je v palači evropskega
parlamenta v Bruslju
potekalo glavno
zasedanje Evropske
svobodne zveze
(Alliance Libre
Européenne-ALE), ki
povezuje manjšinske oz.
avtonomistične stranke
iz držav Evropske unije.**

Med temi so iz Italije sodelovale Union Valdôtaine, Partito Sardo d'Azione in Slovenska skupnost. Slednjo je zastopal član deželnega tajništva Andrej Bratuž, ki je v splošni razpravi tudi nastopil. Zaustavil se je ob sedanjem političnem trenutku v Italiji, še zlasti v odnosu do slovenske manjšine in še posebej omenil zadržanje Severne lige (ki je bila pred časom suspendirana iz zveze ALR zaradi sodelovanja v Berlusconijski vladi). Nadalje je slovenski predstavnik ponovno poudaril zahtevo po zaščitnem zakonu za Slovence v Italiji, na katerega že predolgo čakamo. Prav tako je tudi opozoril na anahronistično in krivično stališče rimske vlade, ki še vedno onemogoča pristop republike Slovenije v Evropsko skupnost. Evropski poslanec Severne lige Luigi Moretti je v svojem nastopu prikazal sedanji novi razvoj v svoji stranki, ki nastopa spet samostojno in je prav za konec tega meseca sklicala v Turinu poseben posvet evropskih avtonomističnih in etničnih skupnosti ob skorajšnjem srečanju vrha Evropske unije v piemont-

EVROPA IN MANJŠINE

BRUSELJ: sedež Evropskega parlamenta

skem glavnem mestu. Sicer je zadnji trenutek to srečanje odpadlo. Zborovanju je predsedoval flamski evropski poslanec Jak Vandemeulebrouke.

Znano je, da politična Evropa jemlje v pretres celo vrsto vprašanj iz vsakdanje politike, gospodarstva, socialnih in drugih vprašanj. Danes imamo v njej - v Evropski uniji - petnajst držav, saj se je prav prvega januarja letos od dvanajstere spremenila v petnajsterico, ko so se obstoječim prejšnjim pridružile še Švedska, Avstrija in Finska. Vsaka izmed teh držav ima seveda poleg skupnih še svoja posebna vprašanja, ki jih iznaša v skupno areno problemov. Te mora reševati parlament politične Evrope, ki zaseda tako v Strasbourgu kot tudi v Bruslju in delno v Luksemburgu. Poleg njega je kot izvršni organ še najbolj poklicana Evropska komisija in ima prav v belgijski prestolnici svoj operativni sedež, te pa je predsednik Luksemburčan Jacques Santer.

Parlamentu pa v tem drugem delu petletne zakonodajne dobe predseduje nemški predstavnik Klaus Hänsch ob petnajstih podpredsednikih - za vsako državo članico po eden.

Znano je, da sta že pred časom dva najvišja evropska predstavniška organa, tako Evropski svet kot sam evropski parlament, izglasovala svoje pomembne dokumente v zvezi z manjšinami ali bolje s takimi deželnimi (regionalnimi) jeziki. Prvi je sicer bolj splošne narave in nekako bolj moralno kot drugače veže svojih malo manj kot štirideset članic (v njej je tudi Slovenija, zadnja pa je pristopila Rusija). Dokument parlamenta sedanje petnajsterice pa obvezuje te države članice, da okvirna načela v nekem smislu vključijo v svojo zakonodajo (Evropski parlament sam sicer nima zakonodajne vloge, kot jo imajo npr. vsi državni parlamenti!). Vse države pa teh dokumentov niso ratificirale in med temi je tudi Italija.

EVROPA DRŽAV - EVROPA NARODOV?

Kako se še med drugim kažejo manjšinsko-jezikovni problemi v sedanji in bodoči politični Evropi? Tudi in še predvsem o tem je tekla beseda na srečanju v Bruslju. Če tu pomislimo na razne uradne dokumente, ki jih je še pred ustanovitvijo Evropske unije izdelala Evropska gospodarska skupnost (EGS), lahko ugotovimo, da je v njih sicer malo ali ničesar o teh vprašanjih. Uradno Evropo še vedno bolj poznamo kot Evropo držav, ki jo vodijo predvsem posamezne - zlasti velike države - članice. Še najbolj se pri tem vedno omenja os Pariz-Bonn, čeprav tudi London kaže svoje težnje. Korak naprej je vsaj načelno pomenilo pred leti sprejetje Birminghamske izjave, kjer se že govori o Evropi državljanov, ki bi tudi kot predstavniki ne le držav, ampak njenih narodov, imeli večjo besedo.

STRAN 2

02 Miro Oppelt
KITAJSKA GROZI

Janez Pavel II.:
"Izključite
televizijo!"
Za ekologijo
duba.

03 intervju
BORIS PAHOR

04 Kirk Kilgour
BOLNIKOVA MOLITEV

06 A.D.A.
KRAJNSKI KOMEDIJANTI

07 Jurij Paljk
LAŠČAK - VELIKI GORIŠKI ARHITEKT

08 Ivan Žerjal
POKRAJINSKI ZBOR OLJKE

10 Iva Koršič
KRIVDA: PREMIERA ODRA 90

11 Danijel Devetak
PESNIK FRANJO ROJEC

12 Erik Dolhar
OBISK LETALONOSILKE WASHINGTON

13 Milan Gregorič
KDO JE UBIL KRAMBERGERJA?

15 intervju
PETER GERDOL

SVET OKROG NAS

V SARAJEVU ŠE DALJE GORI

SAŠA RUDOLF

Ilidža gori. Najzabodnejši sarajevski predmestni okraj so srbski prebivalci tik pred množičnim odbodom minirali in zažgali, da bi za sabo zabrisali vsako sled, da ne bi zasovraženim Muslimanom prepustili niti ene cele zgradbe. Srbski propagandi navkljub je v Ilidži ostalo nekaj stotin ljudi, ki jih ni strah morebitnega maščevanja bosanske policije. Verjetno pa se bodo morali tudi ti izseliti, saj je okraj v nočnih urah v rokah zločinskih tolpe, ki ropajo, posiljujejo in morijo. Toliko jih je in so tako dobro oborožene, da je policija ponoči prenehala patrolirati ulice, češ da je prenevarno. Mednarodni oddelki policije, v največ primerih gre za veterane, ki so primernejši za koordinacijo v uradnih, kot pa za delo na terenu, šele pribajajo v Bosno, mednarodne sile pa naj ne bi bile pristojne za zagotavljanje varnosti civilnega prebivalstva.

Osrednja tema, ki buri predvsem bosanske Srbe, ostajajo še dalje tiralice, ki jih je razposlalo haaško mednarodno sodišče za vojne zločine na ozemlju bivše Jugoslavije. Ključna osumljenca Radovan Karadžić in general Ratko Mladić se bosta morala zagovarjati zaradi pokola muslimanskih civilistov v Srebrenici. Mladić je dejal, da je obtožba največja neumnost dvajsetega stoletja, Karadžić pa je ironično pristavil, da bi lahko izbrali kvalitetnejše fotografije za plakate, na katerih so poleg slik tudi osebni podatki osumljenцев, za katerimi je bilo izdano zaporno povelje. Vprašanje je, če bodo mirovne sile izvedle zaporni nalog in natakile listice političnemu in vojaškemu voditelju bosanskih Srbov, saj bi to prav gotovo pomenilo nadaljnjo zaostroitev. Vsekakor pa se je položaj osumljenцев bistveno poslabšal, potem ko je Miloševićev režim pristal na zahtevo haaškega sodišča, da v Srbiji zasliši pomembni dve prič, pripadnika srbsko bosanske vojske, ki sta sodelovala pri pobijanju civilistov po padcu Srebrenice.

KAKŠNA BO USODA SEVERNE IRSKE?

Usoda Severne Irske bo odvisna od dvostranskih razgovorov, ki se bodo obnovili v naslednjih tednih med vsemi stranmi, vpletenimi v to krizo. Britanski premier Major in njegov irski kolega Bruton sta se strinjala, da je mogoče proces utrjevanja miru ponovno spraviti v tek po ključu daytonskih pogovorov, ki so omogočili rešitev balkanske krize. Pravi mirovni pogovori se bodo po napovedi obnovili 10. junija letos in bodo upoštevali vse strani, ki so vpletene v to krizo, vključno politični odraz Irske republikanske armade, gibanje Sinn Fein.

Severnoirska kriza se je, kot znano, zaostрила po atentatih, ki jih je IRA v februarju izvedla v Londonu, in po njeni odločni izjavi, da se ne bo odpovedala orožju in možnosti, da ga uporabi, če bo Velika Britanija še dalje zankala irskemu ljudstvu

"neodtujljivo pravico do nacionalne suverenosti in samoodločbe". Irska republikanska armada in njeno politično krilo Sinn Fein sta zavrnila britansko zahtevo po plebiscitu med prebivalstvom Severne Irske, ki naj bi samo odločalo, ali želi ostati del Velike Britanije ali se priključiti republiki Irski. Stališče IRE je namreč, da je Velika Britanija zasedla Ulster in da s svojim predlogom o plebiscitu dejansko zanika željo velike večine Ircev, da pride do ponovne združitve obeh delov otoka. Protestantski večini v Ulstru (gre za približno 60% prebivalstva) pa očita, da onemogoča uresničitev te združitve. Množične ljudske manifestacije za mir, ki so jih v minulih dneh priredili v Londonu, Dublinu, Belfastu, New Yorku in v številnih drugih mestih, pa so očitno spodbudile politike, ki zdaj skušajo najti kompromis. Razgovori naslednjih dni bodo pokazali, ali so njihovi nameni iskreni.

MT

S 1. STRANI

EVROPA IN MANJŠINE

Svoj pomen so imele še druge zanimive pobude. Tako ustanovitev nove Demokratske stranke evropskih narodov, ki naj bi odražala politično delovanje zveze ALE. Nato razni

zanimivi predlogi o uradnem priznanju manjšinskih jezikov znotraj Evropske unije itd. Vse to med drugim kaže na resno politično voljo prisotnih manjšinskih sil zahodne Evrope za doseg svojih pravic.

Naj vse te zgoraj napisane misli pripomorejo k poglobitvi raznih življenjskih vprašanj okoli šestdeset ali več milijonov

evropskih prebivalcev, ki pripadajo bolj ali manj še dejansko nepriznanim narodnim in jezikovnim skupnostim. Le tista Evropa, ki bo vse te resnično priznala kot enakopravne dele svojega občestva, bo res prava Evropa narodov in dežel, ki bo morala na pragu leta 2000 kot taka tudi res zaživeti!

ITALIJANSKA POLITIKA

ZAGRIZEN IN STRUPEN VOLILNI BOJ

Vse kaže, da bo letošnji volilni boj zagrizen in strupen. Le nekaj dni nas loči od uradnega začetka volilne kampanje za novi rimski parlament, a je ta kampanja že v polnem teku.

V središču pozornosti je dalje vprašanje davkov. Preveč naj bi bili obdavčeni predvsem trgovci in obrtniki. Slednji so že priredili množični manifestaciji v Turinu in Milanu. Zlasti prvo so voditelji "pola svoboščin" pridno izkoristili v volilne namene.

Toda do volitev manjka še dober mesec, zato je treba pričakovati še marsikatero presenečenje.

V zadnjih dneh je hudo zaškripalo v Berlusconi-jevem in Finijevem "polu svoboščin". Ko sta Casini in Buttiglione zvedela, da bo v okviru "pola svoboščin" polnopravno sodeloval v

volilnem boju tudi Pannella, sta zagrozila, da bosta na volitvah nastopila popolnoma samostojno. "Gasilci" sicer skušajo ogenj pogasiti, vendar je jasno, da bosta takšna katoličana, kot sta Casini in Buttiglione, težko sodelovala ramo ob ramo s Pannello, ki je bil pred leti pripeljal v rimski parlament "Cicciolino", da bi ga s tem "onečastil". Znana so dalje stališča, ki jih omenjeni politik zavzema do vprašanja splava in mamil ter je sploh eden najbolj bojevitih in zagrizenih ateistov.

DL

KRIZA: KITAJSKA-TAIWAN

KITAJSKA GROZI

MIRO OPPELT

V svetu se širi zaskrbljenost za novo žarišče napetosti. Kitajska je z vojaškimi vajami v Taiwanski ožini okrepila ustrahovalni pristop proti Taiwanu. Formozo je Kitajska vedno imela za uporno pokrajino, a vedno za sestavni del države. Nikoli se ni odrekla priključitvi otoka. Po umiku Čankajšekovih nacionalistov na Taiwan in v svinčenih časih je kazala bojovite namene; prvo vrelišče je bilo ob koncu petdesetih let, ko je obstreljevala otok Quemoy blizu celine. Pozneje si je prizadevala za miroljubno in postopno priključitev. Lani maja je prišlo tudi do pogajanj na višji ravni. Julijskemu nadaljevanju pa se je odpovedala, ker je taiwanski predsednik Lee Teng Hui opravil zasebni

obisk v Združenih državah Amerike. Do razkazovanja sile je prišlo nato še avgusta in novembra pred državno-zbornskimi volitvami na Taiwanu, da bi to pripomoglo k okrepitvi populističnejše protivladne stranke na otoku, kar se je delno tudi posrečilo.

Sedanje vojaške vaje - kitajske rakete bodo padale na območje, ki je le 45 km oddaljeno od taiwanske obale - pa so vperjene proti predsedniškim volitvam, ki bodo 23. marca. Kitajska dolži sedanje oblasti na Taiwanu, da težijo po osamosvojitvi otoka in formalnem mednarodnem priznanju. Združene države menijo, da Kitajska ne namerava napasti otoka, vsekakor se napetost lahko izrodi. Amerika je odposlala na tamkajšnje območje dve le-

talonosilke s spremnimi ladjami. Tolikšne ameriške vojaške prisotnosti na tamkajšnjem območju ni bilo od časa vietnamske vojne. Vsekakor gre le za opozorilno akcijo, saj so za dejansko obrambo otoka v primeru napada sile nezadostne.

Če ne bo slabšega, predstavlja zaostroitev položaja nov zaplet za ameriškega predsednika Clintona v volilnem letu, saj se bo moral upirati republikanskim zahtevam po uvedbi sankcij proti Kitajski tudi zaradi kršitev človekovih pravic. Po drugi strani pa Kitajska nima lahkih problemov pri prehajanju iz obdobja vodstva Deng Xiaopinga na mlajšo generacijo ob večji vplivnosti vojaških krogov. Trda roka in osredotočenje zanimanja na Taiwan utegneta tudi zakriti težave, na katere je naletel mogočni gospodarski zagon s pojavom rasti brezposelnosti na Kitajskem.

PRIPRAVE NA PREDSEDNIŠKE VOLITVE V ZDA

Združene države Amerike se pripravljajo na novembrske predsedniške volitve. V teku so primarne volitve za določitev delegatov dveh glavnih strank, ki bodo na poletnih konvencijah izbrali predsedniškega kandidata. V demokratski stranki predsednik Clinton nima tekmecev. Živahnejše soočanje je razvidno v republikanski stranki. V ospredju je republikanski voditelj v senatu Bob Dole, ki je po prvih negotovostih prevzel mesto vodilnega tekmeča. Odločilnega pomena je podpora, ki so mu jo izrazili republikanski voditelji v poslanski zbornici Gingrich, številni republikanski guvernerji in nekdanji poveljnik glavnega stana ameriške vojske Po-

well, katerega utegne imenovati za podpredsedniškega kandidata.

Konservativni tekmelec Buchanan pa namerava vztrajati vse do strankine konvencije v Miamiu, da bi vplival na politično usmeritev strankinega programa. Nekoliko popustljivejši je tretji preostali tekmelec v republikanski stranki, finančni mogotec Forbes, ki se zavzema za uvedbo enotnega davka, takojmenovane flat tax. Po zadnjih uspehih skuša Dole združiti strankina prizadevanja za nastop proti Clintonu. Volilna tekma med Doleom in Clintonom pa bo za verjetnega republikanskega kandidata težavna, saj je z razliko od Clintonovega uspešnega medijskega pristopa in ljudske privlačnosti Dole, ki je že neuspešno nastopil na predsedniških volitvah, mnogo manj učinkovit. Veliko pa bi mu pomagala skupna dirka s Powellom.

MO

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT IN OBLIKOVANJE: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 60.000,
INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 110.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 / 533177
FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473
FAX 040 / 633307

INTERVJU / BORIS PAHOR

"MANJKA NAM OPERIRANJA Z RESNICO ZA RESNICO"

DRAGO LEGIŠA

Pisatelja Borisa Pahorja ni treba posebej predstavljati naši zamejski slovenski javnosti, saj je s svojimi literarnimi deli prisoten v naši slovenski družbi že nad 60 let. V zadnjem času je postal zelo popularen v francosko govorečem svetu, tako da lahko rečemo, da mu je Pariz tako domač kot rodni Trst.

Kako si razlagate svoj "prodor" v tako zabavno mesto, kot je francoska prestolnica?

Predvsem moram omeniti gospoda Evgena Bavčarja. Brez vloge tega neuradnega slovenskega kulturnega atašeja ne bi prišlo do potrditve naše književnosti na Francoskem. Prvo zaslugo ima torej njegovo zavzemanje in prepričevanje. Seveda pa kot kulturno razgledan in s pariškim okoljem spojen človek Bavčar ve, kaj lahko pariškemu založniku svetuje. Če naj zdaj omenim svoji dve knjigi, *Nekropole* in *Spopad s pomladjo*, potem lahko post festum ugotovim, da je obe občinstvo brez težave sprejelo. Če naj sem do kraja natančen, naj dodam, da je prva izdaja *Nekropole* sicer doživela sprejem, a brez takega posebnega poudarka; šele potem, ko je založbo presenetil uspeh *Spopada s pomladjo*, se je zavedela svojega hladnega razmerja do moje taboriščne pripovedi. No, zdaj je to popravila in (5.3.) je izdala *Nekropole* v žepni izdaji,

kar je za našo tržaško književnost kar lepo priznanje. Vendar je potrebno pri tem dodati, da je tudi založba Phébus pred leti izdala Bartolov *Alamut* v izdaji *livre de poche*, kot jo uradno nazivajo.

Katere Vaše teme vzbujajo pri Francozih še največje zanimanje?

Knjige s taboriščno tematiko izhajajo v Franciji nekako redno, leto za letom, zato je *Nekropole* spadala v normalno, recimo tako, serijo pričevanj. Šele kasneje je ta ali oni poročevalec odkril, da se moj tekst ločuje od drugih. Prepričal jih je moj primer nekakšnega dvojnika, saj opisujem obisk krematorijskega sveta kot

nekdanji njegov član ter obenem kot povrnjenec. Ob izidu prevoda romana *Spopad s pomladjo* so zato poročevalci knjigi nekako združili: nekdanji taboriščnik se namreč skuša vrniti med "navadne ljudi" s pomočjo ljubezni. Za mlajše ljudi je bila taka pripoved razodetje. Starejši pa so me spraševali, kje sem bil 37 let - knjiga je namreč izšla v Ljubljani 1958. leta. A moram hkrati tudi povedati, da je večina spraševalcev, tako časnikarjev kot radijskih in televizijskih poročevalcev, želela zvedeti nekaj več tudi o naši usodi. V obeh knjigah namreč omenjam fašistično dobo in barbarstvo, kateremu je nemško šele sledilo. In priznam, da mi je bilo v veliko zadoščenje odkritje, kako se kulturni pariški sogovornik zanima za preteklost nepoznanega občestva. Zadnje tako doživetje je bilo med skoraj enournim pogovorom na protestantski radijski postaji sredi februarja, ko sem lahko govoril o Trubarju, Bonomu in naši prvi knjigi.

Zakaj ni po Vašem enakega zanimanja v "italijanskem" Trstu in sploh v Italiji?

Pariz odkriva slovenskega pisatelja iz Trsta ali pa berberskega iz Alžirije, zanima ga odkrivanje vrednot in usod. Za italijanskega založnika pa je Trst problem zase. Morala bi nastopiti bistvena spre-

memba, da bi se za slovenskega avtorja zavzel. Če pa ga že izda, mu ne more biti vseeno, če knjige proda ali mu ostanejo v skladišču. A videti je, da za zdaj ne francoska ne newyorška izdaja *Nekropole* nista zadosten argument, ki bi spremenil ozračje. A navsezadnje to niti ni tako pomembno: zdaj imamo na najvišjem forumu potrditev ravni naše književnosti: Kosovel, Bartol, Bevk, jeseni Rebula, Pahor. Tako da druga priznanja lahko pridejo samo kot dodatek. Ali pa tudi ne.

Kako je z Vašim razmerjem z uradno Slovenijo?

Uradna Slovenija se vede premalo državniško, zato sem do nje kritičen. A ne gre za tisto pomanjkanje državnih potez, za katerimi žaluje tukajšnja levičarska - zdaj liberalno demokratična - depandansa, ko toži za izgubljenim monopolnim položajem. Gre za to, da slovenska država ne zna prerasti notranjih trenj niti takrat, ko so na potezi bistvena vprašanja. Tokrat to, da smo pred evropsko javnostjo krivi zaradi dejanj revolucionarnih fanatikov 1945. leta, medtem ko smo bili deležni uničevanja v predvojnem in vojnem času kot malokje v Evropi. Prenovljena levica se umika pred razkrivanjem preteklosti, drugi pa skušajo za vsako ceno reševati čast kolaboracije in so za dokazovanje komunističnih zločinov pripravljani tudi da de-

nja, ki so v škodo državi kot taki. Nekatere podatke moram še preveriti, a če so resnični, potem se bom kot nekdanji taboriščnik še drugače uprl, in to v imenu Raba, ki prav nič ne zastaja za Dachauom.

In z "neuradno"?

Nimam stikov. Pa tudi me nihče ne išče. Nekdanji sovražniki ne, ker jim ni prav, da je bilo pisanje *Zaliva* tehtno in zgodovinsko upravičeno. Tisti, ki naj bi bili prijatelji, pa ne, ker s komunizmom ne zavračam, kot oni, tudi utemeljenosti in veljave osvobodilnega boja.

Kaj sodite o trenutnem stanju kulture v zamejstvu?

Naša kultura je na zavidljivi višini, kar nam priznajo kulturni gostje, ki pridejo k nam. Če pregledamo število tiskanih del ter število predstav pri nas, lahko tekmujejo s katerokoli skupnostjo, ki odgovarja številčno naši, še posebej če je manjšinska. Pesmistično ozračje skušajo ustvariti tisti krogi, ki so ob spremembi prisiljeni tekmovali. Tako sem res presenečen ob glasni kritiki iz vrst mladine. Kdo pa ji je kdaj onemogočil vzpon in kulturno razdajanje? Če glas prihaja z leve strani, pa je toliko bolj prisiljen, ko pa so se ves povojni čas levo usmerjeni lahko bohotili, kolikor so želeli. Ni torej krivo novo demokratično ozračje, če brezglavo iščejo neki nov smisel in če jim je razmah, ki ga doživlja doslej zapostavljena stran, v napoto.

Kaj najbolj pogrešate?

Pričakoval sem, da bo forum, ki nam je skoraj pol stoletja krojil usodo, priznal svojo ideološko kratkovidnost in postavil podlago za čisto novo razmerje do skupnosti. Žal

pa vztraja pri svojem. Pri tem porabi vsako priložnost, tudi če je škodljiva, da bi svojo tradicionalno naravnost potrdil. Zato pogrešam revijo, ki bi na pluralistični zasnovi sledila dogajanju, se z njim sprijemala, dajala mladim možnost, da se urijo v demokratičnem dialogu ali ga celo šele začnajo spoznavati.

Kaj trenutno pripravljate?

Pravkar sem korigiral odtise knjižice, ki jo bo izdala Slovenska matica. Gre za zelo kratke eseje, skoraj fleše, o italijanskih pesnikih in pisateljih od Danteja do Slataperja, ki sem jih nekoč pripravil za radio, ko je bilo potrebno dokazovati, da so tudi italijanski avtorji skrbeli za narodno identiteto, ne samo naši.

In na koncu: Kaj bi svetovali Novemu glasu?

Želel bi, da bi list postal podoben francoskemu *La Croix* in italijanskemu *Avvenire*, to se pravi časnik s širokim obzorjem. To glede krščanske tradicije. A želel bi še več: da bi postal zrela večglasna tribuna, kjer bi se na dostojni ravni uveljavljal dialog tudi drugače mislečih. Če česa manjka pri nas, potem je operiranje z resnico za resnico, odprava vsakršnega slepomišljenja in skritih ozadij. Samo če bo Novemu glasu to uspelo, bo opravil potreben ekološki poseg v naše okolje in ozračje. Drugače bo seveda koristen, a z omejenim funkcionalnim radijem. Potrebujemo pa glasilo, ki ne bo pogojeno in bo izraz mnogoplastnosti samostojnega nastopanja slovenske narodne skupnosti.

"ČE BI LJUDJE VEDELI, BI VAS KAMENJALI"

Dne 25. februarja je poteklo natančno 40 let od znanega 20. kongresa sovjetske komunistične partije. Za zaprtimi vrati je Nikita Hruščev štiri ure govoril delegatom o stalinskih zločinih. Zrušil se je mit. Njegova izjava so bila kmalu objavljena v ZDA. Bil je začetek konca; to pa je trajalo nič manj kot 33 let. Hruščev ni bil za vse prepričljiv. Tako je voditelj komunistov v Trstu (italijanskih) Vittorio Vidali govoril o "sunku burje" (colpo di bora). Poglejmo, kaj pravi zapisnik s seje plenuma centralnega komiteja sovjetske partije.

Leto dni po 20. kongresu Sovjetske komunistične partije je plenum njenega centralnega komiteja (junija le-

ta 1957) razpravljalo o odgovornostih za stalinske zločine. Glavno vprašanje je bilo, ali je bil Stalin edini krivec teh zločinov, če je torej edini odgovoren zanje. Bivši tesni sodelavec Mihajla Gorbačova Alesander Jakovljevič je kot predsednik komisije za represije dobil v roke zapisnik že omenjene seje plenuma centralnega komiteja. Na seji je govoril predvsem Kaganovič, stalno pa ga je prekinjal maršal Žukov, ki je bil na čelu svoje armade zavzel Berlin, s čimer se je dejansko končala druga svetovna vojna.

S takim pozivom je Žukov posegel v razpravo:

"Proučimo vendar, kdo je odgovoren za zločine, za poboje. To je najvažnejše vprašanje."

Kaganovič: "Če želijo člani plenuma, da odložim razpravo o ostalih vprašanjih..."

Žukov: "Povej, zakaj si spravil na drugi svet tistih 300 železničarjev?"

Kaganovič: "Vprašanje, ki ga načenjaš, je politične narave, na to zadevo ne smemo gledati iz zornega kota v letu 1957, ampak v letih 37-38. Tako zahteva marksistična dialektika. Pripomnil bi, da je bila tedaj v državi v teku politična bitka..."

Žukov: "Odgovori, si postrelil člane centralnega komiteja? So bili po Tvojem naši sovražniki?"

Kaganovič: "Med njimi so bili tudi sovražniki. V teku je bil oster razredni boj. Smo naredili napake, zločine? Da, naredili smo jih... Ne skrivam svoje odgovornosti. Za to, kar se je zgodilo, sem politično odgovoren."

Žukov: "In imaš tudi zločinsko odgovornost?"

Kaganovič: "Govorim o politični odgovornosti, položaj je bil težaven. Poleg tega smo tedaj ravnali soglasno in še danes tov. Žu-

kov navaja le eno ali dve imeni; pomeni, da gre za očiten sektaški maneuver. Glejte, kje je sektaštvo!"

Govor je nato o zloglasnih "trojkah", o letečih in brezprizivnih sodiščih. Hruščev reče: "Vsi člani trojk so bili kasneje ustreljeni."

Kaganovič: "Ali nisi Ti podpisal listin o pobojih v Ukrajini? Jaz sem leta 1935 zapustil Moskvo in se zaposlil v industriji."

Glasovi: "Tudi tam so streljali."

Žukov: "Postrelili so 300 železničarjev."

Hruščov: "Je morda CE-KA prejela ukaze od partije? Ne, nikdar. O meni so pravili, da sem poljski špijon."

Kaganovič: "Tako so govorili o mnogih, morda tudi o meni. Stanje je bilo napeto."

Glasovi: "Vi ste odgovorni za takšno stanje."

Kaganovič: "In Ti, tov. Žukov, nisi podpisoval direktiv, ko si bil poveljnik divizije?"

Žukov: "Nisem dal ustreliti nikogar."

Kaganovič: "Težko je to preveriti."

Žukov: "Preglejte spise, prosim."

Kaganovič: "Nisi morda odobral politike centralnega komiteja, politike zoper razredne sovražnike?"

Žukov: "Odobral sem boj proti sovražnikom, ne pa njihove ustrelitve."

Kaganovič: "Gotovo nismo poznali vseh podrobnosti."

Žukov: "Če bi ljudje vedeli, kako so vaše roke krvave, bi vas kamenjali, ne pa vam ploskali."

DL

JEZUS IZ NAZARETA IN CERKEV KOT SKUP- NOST JEZUSOVH UČENCEV (10.)

ZVONE ŠTRUBELJ

"Ali hočete tudi vi oditi?" vpraša Jezus skupino dvanajstih apostolov po govoru v shodnici v Kafarnaumu. Veliko njegovih učencev se je namreč pohujšalo nad njim; menili so, da je Učiteljeva beseda nevzdržna. Na razpotju najdemo tudi Jezusove izbrane učence, dvanajstere. Kako je moglo priti do take preizkušnje? Kje so pravi razlogi za nerazumevanje, nekakšno obotavljanje sprejetja Jezusovega nauka in njegove duhovne izkušnje?

Bolj kot sinoptični evangelij (Marko, Matej in Luka) nam o teh radikalnih dilemah spregovori evangelist Janez. V šestem poglavju svojega evangelija, ki prikaže Jezusovo pomnožitev kruha in ob tem posreduje Jezusov govor o kruhu življenja, skuša prikazati notranji utrip prve apostolske skupnosti. Gre za izredno pričevanje, saj nam poleg dvomov posreduje tudi član Petrove vere.

Ob Jezusovem dramatičnem vprašanju: "Ali hočete tudi vi oditi?" (Jn 6,67) stopi naprej apostol Peter in se, kot se je to zgodilo že večkrat, izpostavi z izjavo, polno predanosti in ljubeče pripadnosti Nazarečanu: "Gospod, h komu naj gremo? Besede večnega življenja imaš in mi trdno verujemo in vemo, da si ti Sveti od Boga" (Jn 6,68).

To bi bil idealen razplet krize, če ne bi v isti sapi Jezus napovedal še hujšo. Kot strela z jasnega mu izleti iz ust napoved izdajstva. V skupini dvanajstih, kamor se je Jezus zatekel in iskal uthe, kjer je tudi dobil potrditev, da je sprejet in je dejansko postal za dvanajstere pot življenja, zazeva boleča praznina, radikalni dvom. Čudovit odlomek o kruhu življenja se tako ne konča pozitivno, s Petrovo izpovedjo vere in predanosti: "Besede večnega življenja imaš in mi trdno verujemo in vemo, da si ti Sveti od Boga". Konča se z napovedjo nove preizkušnje: "Kaj vas nisem izbral dvanajst, pa je eden izmed vas hudič?" (Jn 6,70). Evangelist Janez tem besedam pristavi: "Misli je na Juda, sina Simona Iškarijota; to je eden izmed dvanajstih, ki ga je pozneje izdal" (Jn 6,71).

Videli smo, kako je Jezus proti koncu svojega delovanja "razočaral" marsikoga od svojih učencev, ki jih je sprva fasciniral, da so vse zapustili in šli za njim, nato pa... Kaj se je pravzaprav zgodilo? Zakaj ta nenadni osip, ki je grozil tudi najzvestejšim, dvanajstih apostolom, in ki je v svoj plaz zajel tudi Juda Iškarijota?

Iz pozornega branja evangelijev lahko le sklepamo na možne vzroke negativnega odziva. Najverjetneje je marsikoga motila Jezusova ravnodušnost do aktualnih in perečih družbenih in verskih vprašanj. S tem je ogrožal močna kolektivna pričakovanja, ki so v težkem zgodovinskem obdobju kar vrela iz množic. Nekateri so posumili, da je s to držo enak vsem sodelavcem okupatorja, Rimljanov. Drugi so spričo njegovega oznanila božjega kraljestva, ki se rojeva tako, kakor raste gorčično zrno, videli v njem sanjača, utopista. Pravoverni in s srcem navezani na judovsko versko tradicijo so njegove besede jemali za predrzne, če ne kar bogokletne. Tako proti toku je bilo vse v njem in okoli njega, da so nekateri v njem videli pogubo izvoljenega ljudstva in božjih obljub, ki so mu bile dane.

Še več, v svojem oznanilu se je spoprijel s temeljem narodove samobitnosti, s Postavo, ki je bila za Jude vedno garancija preživetja. Absolutna pokorščina Bogu in njegovim obljubam se je v zgodovini judovskega naroda izkazala za najbolj varno in edino možno pot preživetja in samopotrditve. Ali to ni pomenilo postaviti pod vprašaj celo Boga samega? Čudeži, ki so spremljali Jezusovo delovanje, so zares od Boga? Ali pa od Belcebuba?

Tako je najverjetneje začelo rojiti po glavi Judu Iškarijotu pred usodno odločitvijo izdaje. O Judovih dvomih in njegovih računih bomo razmišljali v prispevku, ki bo sledil.

Postni govori po Radiu Trst A

(ob ponedeljkih in petkih ob 16.45)

O ZAKRAMENTU SPRAVE ALI SPOVEDI

15.3.: Težavnost spovedi (prelat Maksimilijan Jezernik); **18.3.:** Ali je zakrament sprave isto kot pogovor pri psihologu? (prelat Maksimilijan Jezernik); **22.3.:** Sprava kot vir duhovnega življenja (škof vikar Oskar Simčič); **25.3.:** Zakrament sprave kot odkrivanje božje ljubezni (p. Robin Schweiger); **29.3.:** Zakrament sprave - vir osebne svobode (p. Vili Lovše); **1.4.:** Zakrament sprave - temelj cerkvene skupnosti (p. Jože Kokalj); **5.4.:** Zakrament sprave - temelj sožitja med narodi (prelat Maksimilijan Jezernik).

GORIŠKA ŠKOFIJSKA SINODA

IZ PASTIRSKEGA PISMA NADŠKOFA A.V. BOMMARCA

Goriška Cerkev se pripravlja na obhajanje škofijske sinode. Prvi del (priprava - od junija 1994 do maja 1996) gre h koncu. Maja se bo začel drugi del (1996-1998). Tretji del naj povede goriško Cerkev v tretje tisočletje (1999-2000).

ODPUŠČANJE

V prvem delu pastirskega pisma poziva nadškof vernike k odpuščanju in spravi. Piše: "Tudi naša krajevna Cerkev potrebuje odpuščanja." Sestavljena je iz dveh delov, italijanskega in slovenskega, ki se nista vedno najboljše razumela in ljubila. Nema lokrat sta hodila svojo pot, ne da bi se srečala in si želela se razgovarjati, sprejemati drug drugega in se tako

medsebojno bogatiti. Še preden prične sinodo (=skupno pot), si moramo ponižno in iskreno podariti in sprejeti odpuščanje.

Postni čas je nadvse prikladen za spreobrnjenje, kajti nas neposredno pripravlja na obhajanje Velike noči.

Kot prvo sredstvo Cerkev priporoča post. Postiti se pomeni odpovedati se vsemu, kar nas usužnjuje, tako da bo duh gospodoval nad telesom in ne obratno. Post se ne nanaša zgolj na hrano. Vsakdo izmed nas, če je sam s seboj iskren, dobro ve, kaj ga huje usužnjuje in katerih zlorab bi se moral predvsem osvoboditi; morda pohlepa po denarju in njegovega zapravljanja, nezmernosti pri uživanju alkohola, strasti igralništva, televizijske zasvojenosti, spolne raz-

vratnosti, napadalnosti, gospodovalne sle...

Preveč smo v preteklosti vezali post na količino in kakovost hrane, premalo pa bili pozorni na vsakdanje zgrešeno vedenje. Nedvomno je tu iskati največje ovire za korake našega spreobrnjenja.

Ena izmed najpomembnejših oblik posta je ta, da znamo odpustiti bratu, ki je grešil, da znamo priznati svoje zmote, da smo pripravljeni dati in sprejemati odpuščanje.

Drugo sredstvo naj bo vzajemno deleženje. Post nas vodi k vzajemnosti, saj nas odpoved, ki pripada postu, uči misliti na druge. Tudi z odpovedjo razvadam, kot so npr. cigarete, lahko pomagamo lačnemu. Vendar se vzajemnost ne sme omejiti le na to, saj nas vabi, da bližnjemu nudimo tudi svoj čas, svojo

človeško toplino, svojo iznajdljivost. Razne oblike volonterstva oz. delovnega prostovoljstva, ki se danes pojavljajo in razvijajo, so pristne vzajemnosti.

ČEŠČENJE SV. EVHARISTIJE

V sklepnem delu svojega pastirskega pisma izroča nadškof uspeh sinode na poseben način molitvi. Zborovanja in razprave bodo potrebne, a njihov uspeh bo odvisen od božjega blagoslova. Tega nam bo prineslo v prvi vrsti češčenje sv. evharistije. Zato pravi: "Vsak dan od začetka sinode naj bo v eni izmed naših cerkva in kapel slovesno evharistično češčenje. To zamisel sta podprla tako Zbor svetovalcev kot Glavna sinodalna komisija." V ta namen se že pripravlja koledar oz. spored evharističnega češčenja.

Med potekom sinode bo torej vsak dan v kaki cerkvi ali kapeli celodnevno češčenje sv. evharistije.

KH

ŠE ENA ALEKSANDRINKA JE ODŠLA V VEČNOST

V sredo, 28. februarja, smo spremili k večnemu počitku na goriško pokopališče 77-letno sestro Marijo Ano Benčič.

Doma je bila iz Istre in je po nasvetu pastirja Dominika Pegana, tedaj župnika v Pregari, zaprosila za vstop k šolskim sestram, ki so imele svoj provincialni dom v Tomaju na Krasu. Po noviciatu je v Rimu naredila redovne obljube; nato je odšla v Egipt, kjer je v glavnem mestu Kairu v sestrinski hiši vodila kuhinjo. Tam je bila 18 let; mnoge žene in dekleta, zlasti iz slovenske Primorske, jo imajo v blagem spominu, ker so se tam, zlasti ob nedeljah, zbirale. Šolske sestre so namreč opravljale v Aleksandriji in Kairu te vrste apostolat, kot je lepo napisala Dorica Makuc v knjigi *Aleksandrinke*, ki jo je leta 1994 izdala Goriška Mohorjeva družba.

Iz Egipta se je po 18 letih vrnila na Primorsko. Nekaj časa je živela v Trstu, nato pa do smrti v Gorici, de-

loma v Alojzijevišču in zadnja leta v Zavodu sv. Družine.

Sestra Ana je bila mirna in skromna, vedno z malim zadovoljnja. Rada je opravljala drobna hišna dela in bila vedno v pomoč sestrkam. Zadnja leta jo je pri delu ovirala slepota, tako da ni mogla več brati. Stalno orodje ji je tedaj bil rožni venec.

Pogreb je bil v sredo opoldne v kapeli Zavoda sv. Družine, kamor so pokojnico pripeljali iz goriške mestne bolnice, kjer je bila le nekaj ur. Pogreba se je udeležilo 12 duhovnikov, nad 30 sorodnikov zlasti iz Istre in več sester redovnic. Sv. mašo je vodil hišni duhovnik dr. Franc Močnik, pogreb pa upravitelj slovenske duhovnije v Gorici g. Cvetko Žbogar.

Vsem prizadetim iskreno sožalje, pokojni sestri Mariji Ani pa večni mir.

BOLNIKOVA MOLITEV

*Prosil sem Boga, da bi bil močan,
da bi lahko uresničil velike načrte;
napravil me je šibkega, da bi me obrnil
v ponižnost.*

*Prosil sem Boga, naj mi da zdravje,
da bi uresničil velike stvari;
On mi je dal bolečino,
da bi jo mogel bolje razumeti.*

*Prosil sem ga za bogastvo, da bi lahko imel vse;
On me je napravil ubogega, da nisem sebičnež.*

*Prosil sem ga za moč, da bi me ljudje
potrebovali;
On mi je dal ponižanje,
da bi jaz potreboval ljudi.*

*Prosil sem Boga, naj mi da vse, da bom užival
živetje;
pustil mi je življenje,
da bi mogel vse ceniti.*

*Gospod, ničesar, kar sem prosil, nisem prejel,
toda dal si mi vse tisto,
kar sem potreboval, in skoraj proti moji volji.*

Molitve, katerih nisem izrekel, so bile uslišane.

*Bodi čaščen, Gospod, med vsemi ljudmi;
nibče nima tistega, kar imam jaz!*

Kirk Kilgour
(iz it. prevedel jp)

INTERVJU / VANJA KRŽAN

POGOVARJATI SE POMENI BITI POROČEN (2. DEL)

ZVONE ŠTRUBELJ

Pogovor je v zakonu pomemben. Zanj se je potrebno potruditi. Večkrat ste že rekli ali zapisali, da pogovarjati se pomeni biti poročen. Zakaj?

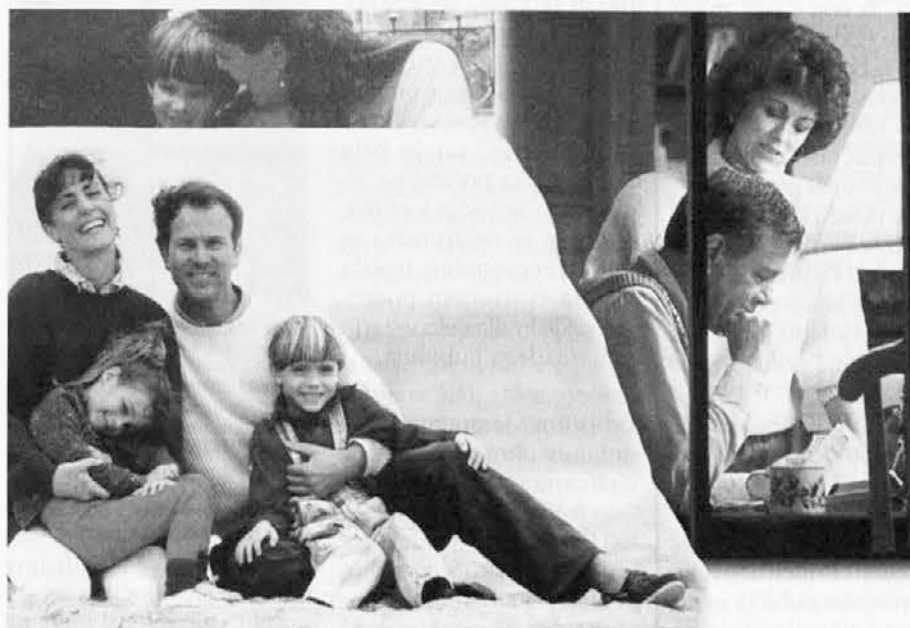
Če imaš koga rad, se mu daješ spoznavati, spoznavati se mu daješ v pogovoru. In obratno: če imam koga rada, se mu dajem spoznavati tudi v pogovoru. S pogovorom se drug drugemu razodevamo. Ali se nam ni sam Bog razodel kot Božja beseda?

Kdor pravi, da pozna sozakonca, je lažnivec. Saj še sami sebe ne poznamo, kako šele drugega, tudi sozakonca. Za vsakega od nas bi lahko rekli, da je neraziskano vesolje. Poleg tega vsak dan name in na mojega sozakonca vpliva toliko stvari, ki me tudi do neke mere spreminjajo. Vsa taka doživetja moramo povedati v pogovoru sozakoncu in jih tudi od njega sprejemati. Ali nismo mnogokrat presenečeni nad tem, kar nam pove sozakonec, v dobrem in slabem pomenu besede? In tudi sami s čim dobrim ali manj dobrim presenetimo sozakonca.

Če se hočemo sozakonci vedno bolj imeti radi, se moramo v pogovoru spoznavati. Najbolj bogato se obrestuje čas, ki ga vložimo v pogovor s sozakoncem. Le čas si je treba vzeti. Za to, kar si želimo, ga imamo vedno dovolj. Čas, ki si ga moramo vzeti za pogovor, ni nikoli zavržen čas.

Zakon v določenem obdobju zapolnijo otroci, vsaj v večini zakonov. Zgodi se, da se zakonca lahko dolgo časa skrivata za otroki. In ko otroci odrastejo? Ostaneta sama in zgodi se, da se ne najdeta več. Ali je prvi zakon ali pa so prvi otroci?

Rekla sem že, da morata zakonca biti prva drug drugemu, tudi pred otroki. Zakonska ljubezen in starševska ljubezen sta dve različni stvari. Poročene žene ne more izpolniti materina ljubezen, čeprav jo bogati in izpolni kot mater. Isto bi lahko rekla za moža in očetovsko ljubezen. Ljubezen, ki združuje

in s poroko posvečuje zakonca, je zakonska, ne starševska. Vsakemu od staršev je jasno spoznanje: za otroka vse! Ni pa tako jasno, kar bi moralo biti še prej: tudi za moža, za ženo vse!

Zakon je živ organizem. Treba ga je obranjati, ga braniti. Za brano si vsak dan vzamemo dovolj časa. Si ga danes zakonci vzamejo dovolj drug za drugega? Ali pa je kronično pomanjkanje časa izgovor in beg od zakona in družine?

Zakonci si ne jemajo dovolj časa drug za drugega, ker ne pomislijo, da je treba zakonske odnose neprestano graditi in da je za to potreben čas kot za vsako drugo stvar.

Zaradi službe zakonci velik del dneva preživljamo ločeni drug od drugega. Pa tudi potem je zaradi različnih dejavnosti doma in izven doma sožitje med zakoncema hudo ogroženo. Zato naj bi se vsak poročen vprašal, komu ali čemu daje prednost v prostem času. Ali je to moj sozakonec, moja družina? Lahko pa je pomanjkanje časa tudi izgovor in beg od bistva, ko imamo za vse druge stvari več časa kot pa za težaven, zapleten in zahteven medsebojni odnos v zakonu.

Ali vera v zakonu pomaga pri graditvi partnerskih odnosov? Kako lahko vera pomaga pri vzgoji otrok?

Zakrament zakona je za krščanska zakonca jamstvo, da Bog nikoli ne zapušča zakona. Ni prisoten v zakonu kot sodnik, ki

preži na napake, grehe in slabosti zakoncev, ampak nasprotno: pomaga jima v prizadevanju, da postajata boljša zakonca, moli namesto njiju k nebeskemu Očetu, prosi zanju milosti in za vse, kar potrebujeta, pa zakonca niti ne vesta.

Kdor jemlje vero zares, ta ve, da vera sama po sebi ni nekakšno čudežno sredstvo, ki bi že samo po sebi pomagalo, da je lahko človek boljši, ampak nas evangelij, božje in cerkvene zapovedi usmerjajo in obvezujejo k zahtevi našega Učenika: "Bodite popolni, kakor je popoln vaš nebeški Oče". Ali je to za zakonca le lepa fraza ali pa vzpodbuda, ki me stane sicer dosti truda, pa me osvobaja slabega človeka v meni in vzpodbuja tudi k večji ljubezni, najprej do sozakonca, ki je moj prvi bližnji.

Kar pa se tiče vzgoje otrok, lahko verni starši verujemo in upamo, da nobeden od naših otrok ni le "produkt" narave, bioloških funkcij, ampak je vsak od njih od vekomaj prebival v zamisli božje ljubezni, ki si je izbrala za vsakega otroka točno določen trenutek spočetja in izbrala naju s sozakoncem za posredovalca novega človeškega življenja. Vsak od naših otrok je tak, kot je, in nič drugačen zato, ker si je takega zamislila in želela božja previdnost in modrost. Ali ni za nas starše tako spoznanje velika odgovornost pred Bogom, pa tudi olajšanje? Saj vemo, da nismo edini, ki skrbimo za svoje otroke. Božja previdnost ima z vsakim od njih svoje načrte, vsak od

otrok ima svoje poslanstvo in svojo pot, kakor ga božja milost oblikuje. Zato si ne domišljamo, da sami vzgajamo svoje otroke, ampak jih v molitvi zanje vodimo pred Boga in vzgajamo v veri, da ga tudi otroci spoznavajo kot svojega Stvarnika, ljubečega Očeta in že tukaj na zemlji, posebno pa ob smrti, kot svojega Odrešenika.

Kakšen je po vašem apostolat krščanskih zakoncev danes?

Pater Vital Vider, voditelj mnogih zakonskih občestev po Sloveniji, nam je na duhovnih vajah večkrat dejal, da je danes apostolat zakoncev v tem, da pričujejo svojo zakonsko ljubezen tako, da jo bodo opazili tudi drugi in o njih dejali: "Poglejte, kako se ljubijo med seboj," kot v Apostolskih delih beremo za prve kristjane. Seveda gre za pristno, nezlagano ljubezen, ker je lahko le taka prepričljiva in privlačna za druge. Tudi ne nasedajmo zakonci javnemu mnenju, češ da danes ni več srečnih in zadovoljnih zakoncev. Res jih ni veliko, a so. Tudi sama jih poznam. Biti zadovoljen in srečen zakonec ne pomeni živeti brez težav, problemov in številnih preizkušenj, ampak jih v medsebojni povezanosti s sozakoncem in Bogom premagovati in vedno in povsod neomajno zaupati božji ljubezni in previdnosti, ki naju je pripeljala v zakon in nad nama bedi.

KONEC

BESEDA ŽIVLJENJA

ČETRTRA POSTNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

GOSPOD, ODPRI NAM
OČI IN SRCE

Najbrž poznate ponarodelo Slepčeve pesem, ki izraža brepenenje človeka, ki je od rojstva slep, pa bi rad vsaj za hip videl vse tiste lepote, ki so nam vedno pred očmi in jih zato premalo cenimo. "Le enkrat bi videl, kak sonce gor gre, bi videl, kak luna, kak zvezde blišče. Al tema poskuša nad mano si moč, ne vem nič od dneva, obdaja me noč," toži slepec, ki na koncu izrazi še to željo: "Le enkrat bi videl soseda v oči, bi vprašal v očesih, kar jezik taji." Vsi vemo, da tudi oči govorijo: svetle oči izražajo veselje, srečo; otožne oči govorijo o žalosti, potlosti; odkrit pogled je podoba iskrenega srca, poštenega mišljenja; zastrti pogled pa izraža hinavščino. O hudobnem človeku pravimo, da si ne upa drugim pogledati v oči, ker bi v njegovih očeh pač prebrali misli njegovega srca...

V svojem govoru na gori je Jezus povedal tudi tole: "Svetilka tvojega telesa je oko. Če je torej tvoje oko zdravo, bo svetlo vse tvoje telo. Če pa je tvoje oko bolno, bo v temi vse tvoje telo. Kako velika bo tema, če luč, ki je v tebi, postane tema!" (Mt 6,22-23). Jezus najprej govori o telesnih očeh, ki so nad vse dragocen organ, da vidimo svet okoli sebe, ljudi, ki jih imamo radi, da lahko beremo, da lahko hodimo... Zadnji stavek pa se nanaša na notranje, duhovne oči, ki so za človeka kot bližnjega otroka še pomembnejše kakor telesne. Slepороjenemu iz današnjega evangelija je Jezus odprl najprej telesne oči, potem pa tudi duhovne, da je izpovedal vero v Jezusa - božjega Sina. Farizeji, ki so Jezusa obsojali, ker je tega moža ozdravil v soboto, ko je bil za Jude sveti dan počitka, pa so ostali slepi: božje luči niso marali sprejeti, zato jim je Jezus rekel: "Če bi bili slepi, bi ne imeli greha. Ker pa pravite: 'Vidimo,' vaš greh ostane." Francoski pisatelj Antoine de Saint-Exupéry je v svoji svetovno znani knjigi Mali princ zapisal znameniti stavek: "Če hočemo videti, moramo gledati s srcem; bistvo stvari je očem nevidno."

Veni od novih evharističnih molitev pri maši prosimo Boga: "Odpri nam oči in srce za ljudi okrog nas, da bomo z njimi delili žalost in veselje, njihove upe in trpljenje..." Preveč živimo drug ob drugem, pa smo slepi za težave in stiske ljudi. Brezbrižno hodimo mimo in ne najdemo niti prijazne besede, malo časa, da bi drug drugemu prisluhnili, da bi se ob njihovih težavah zamislili, da bi skupaj iskali rešitve. Ob vesoljni sodbi ne bo nič veljal izgovor: "Gospod, kdaj smo te videli lačnega, žejnega, zapuščenega... in ti nismo postregli?" Jezus nam govori: vidite me v ljudeh okrog sebe, v katerih trpim.

Bog nam odpira oči na različne načine. Pogosto tudi s trpljenjem. Nekdo je zapisal: "Najbolje vidijo oči, ki so jokale." Kdor je sam veliko trpel, kdor je jokal, zna imeti sočutje s tistimi, ki trpijo. Jezusa, velikega Trpečega, prosimo, naj nam odpre oči, da bomo v svojih trpečih bratih in sestrah videli njega in bomo z dejavno ljubeznijo do njih lajšali njegovo trpljenje.

PAPEŽ:

"IZKLJUČITE TELEVIZIJE!"

V nedeljo je papež Janez Pavel II. govoril vsemu svetu z okna svojega urada v Rimu in se dotaknil kočljivega odnosa med televizijo in današnjo družbo. Dejal je: "Že res, da so javna občila in še posebno televizija zelo pomembna, ne morejo in ne smejo pa biti naši gospodarji. Televizija je v družinah danes nadomestila pogovor, namesto da bi ga vzpodbujala! Zato pravim, da bi moral biti v tem smislu dobrodošel post tudi na tem področju, saj bi tako imeli več časa za molitev, razmislek in predvsem za medsebojni pogovor." Papež je med postnim časom torej svetoval vsem nam, naj bi gledali manj televizijo. Nekateri so to seveda takoj razumeli kot kriminalizacijo televizije, kar pa ni res. Res pa je, da je danes televizija postala medij, ki ogroža odnose v družinah, saj je zamenjala družinski pogovor. Zato je papežovo vabilo k delnemu izključevanju televizorjev več kot dobrodošlo.

Nova prošnja v litanijah MB

Papež Janez Pavel II. je določil, da se odslej v Marijine litanije vstavi vzklik **KRALJICA DRUŽINE, prosi za nas**. Ta novi vzklik naj se vstavi po vzkliku **KRALJICA ROŽNEGA VENCA** in pred vzklikom **KRALJICA MIRU**.

To velja za vso Cerkev po svetu.

5

ČETRTEK
14. MARCA
1996

PREDSTAVA SSC

KULTURA

KRAJNSKI KOMEDIJANTI

Prijetno, sproščeno
in profesionalno

Slovensko stalno gledališče nas s Krajskimi komedijanti dr. Bratka Krefta vabi, da vstopimo v salon barona Žige Zoisa in da v družbi znanih osebnosti razsvetljenstva opazujemo izjemen Linhartov podvig, ko je v revolucionarnem letu francoske revolucije v takratnem Stanovskem gledališču v Ljubljani uprizoril v prozni in blagolasi kransko županovo Miccko.

Ob stopetdesetletnici te prve veselice v slovenskem jeziku je Bratko Kreft ob jubilejni predstavi razmišljal o novi uprizoritvi, ki bi gledalcu odstirala pogled v širši okvir tistega časa. Rokokojska komedija, ki je bila leta 1941 že pripravljena za natis in uprizoritev, je izšla v knjižni izdaji po vojni pri Slovenski matici leta 1946. Številne uprizoritve, od prve leta 1948 v Drami Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani pa do petkove premiere v Trstu (8. marca), poudarjajo svojevrsnost umetniškega dela, ki z občudovanjem predstavlja ne le neko obdobje iz slovenske literarne zgodovine, ampak nas opozarja na produktivnost in zamozavestnost slovenske kulture.

Režiser Zvone Šedlbauer je komedijo dramaturško radikalno skrčil in tako spretno zasnoval uprizoritev, ki se v temeljih ne odmiha od originala, ki pa vendarle v svoji barvitosti in vedrosti prehaja v naš čas. Nedomljena ostaja komedija v komediji, Županova Miccka, kjer pa se ob njej v drugem dejanju ritem predstave upočasni.

V asketsko izpraznjenem prostoru zaživi v barvitih kostumih družina iz Zoisovega kroga. Osrednja protagonist sta nedvomno šarmantni Zoisi Andreja Kurenta in svobodomiseln demokrat Linhart Vla-

dimirja Jurca, vendar pa niso nenadomestljivi deleži v predstavi vsi nastopajoči. V prefinjeno znansiranih vlogah so pred nami imenitne gospe in meščani tistega časa, med njimi tudi znani osebnosti, kot sta Jurij Japel in hudo mušni Valentin Vodnik. Laška pevka (poje in igra jo Zorica Fatur iz Opere SNG v Mariboru) vnese v predstavo z ironičnim podtonom tudi ljubezensko spletkarjenje in komedijo lahkotnih zapletov. Grof Hohenwart (imenitno odigrana vloga Vojka Belšaka) pa v igri ne opozarja le na ogroženost slovenstva, ampak nam ponovno potrjuje, da umetniško svobodo

vedno znova zamejuje politična in avtoritativna cenzura, ki jo pogosto navdihujejo osebni in oportunistični interesi. Tu sta seveda še nepogrešljiva Micka in Matiček, v "okvirni predstavi", pa tudi v "notranji komediji".

V paleti igralskih dosežkov pa se zdi, da izstopa Vladimir Jurc v spretno izoblikovanem liku Linharta. Ta nosi v sebi znane poteze svobodomiselnega meščana, ki se bori za demokracijo in slovenstvo, obenem pa ne ostaja v klišejski podobi znane, ampak pred nami zaživi v naš čas in v naš prostor.

Velik delež pri aktualni in živi predstavi ima tudi lektorski poseg Jožeta Faganela. Domeselno je predstavo prestavil v jezik, ki nam je blizu, ki pa kljub vsemu ohranja pridih in čar preteklega.

Marsikateri gledalec je imel verjetno ob predstavi v ušesih znano Žebretovo uglasbitev, ki pa jo z novo originalno glasbo zamenjuje Žarko Prinčič.

Premierska publika je ob predstavi uživala in jo je večkrat nagradila z aplavzom, ki je bil tudi odraz vidno sproščenega odnosa igralcev do igranega. Prav gotovo bodo enako odmevne tudi ponovitve, ob njih bodo uživali starejši in mlajši, prav nanje in na sporočilno vrednost pa je še posebej mislil avtor, ko je komedijo snoval.

A.D.A.

UMRLA JE MARGUERITE DURAS

JURIJ PALJK

V nedeljo, 3. marca, je v Parizu umrla pisateljica Marguerite Duras. Odšla je tiho in skorajda neopazno, že dolgo je bolehal za neozdravljivo boleznijo na pljučih. Marsikdo je ob njeni smrti zapisal, da je "izpila" življenje, saj je bila Duras velika porabnica alkohola in še večja kadilka; življenje je neizprosno in nekonvencionalno trošila tudi na čustvenem področju, saj je imela celo v starih letih mladega ljubimca.

Marguerite Duras se je rodila kot Marguerite Donnadieu v okolici Saigona v Vietnamu 4. aprila 1914. Oče ji je umrl, ko je imela štiri leta, mati je takrat kupila veliko kmetijo, ki pa se je izkazala za družinski gospodarski polom, tako da je morala Marguerite že zelo zgodaj v šolski zavod, kjer je kot najstnica imela razmerje z zelo bogatim Orientalcem. Kot ženska je bila viharo čustvena in to se ji je poznalo skozi celo življenje. Dejansko so njena globoka čustvovanja tudi podlaga za njene knjige, od katerih je postalo delo *Ljubimec* svetovna uspešnica.

Samo v Franciji so ga prodali v dveh milijonih izvodov. Knjigi je podlaga njeno srednješolsko ljubezensko razmerje v Vietnamu.

1932. je Marguerite prišla v Pariz, kjer pa se je njeno življenje skorajda prenehalo, če lahko verjamemo njenim besedam, češ da v Parizu ni doživela nič več zanimivega. Med drugo vojno se je vključila v osvobodilno gibanje. V njenem stanovanju so se srečevali predvsem kulturniki, med njimi tudi kasnejši predsednik Mitterand. Le-ta jo je pozneje vabil v Elizejsko palačo, a Marguerite Duras je vabila redno zavračala.

Veljala je za levičarko, bila je tudi vpisana v Komunistično partijo Francije, a je za seboj in stranki v obraz javno zaloputnila

vrata že l. 1956. Iz svojih prepričanj ni delala nobene vere in tudi postavljala se ni s svojim delovanjem v osvobodilnem gibanju, kot so se drugi, posebno moški kolegi. Veliko je sodelovala pri filmu in zaslovela s scenarijem za film *Hirošima, ljubezen moja*, ki ga je izvrstno režiral Alain Resnais. Svetovno slavo pa ji je prinesel šele roman *Ljubimec*, po katerem je režiser Jean-Luc Godard posnel film, ki ga je pisateljica zavrnila in se z režiserjem sprla, češ da ni znal prenesti na platno občutij iz knjige.

Za Marguerite Duras vedela, da je bila pisateljica s trdnimi moralnimi načeli in se ni nikdar predajala trenutnim modam. Tudi najvišje francosko priznanje, nagrada Goncourt za Ljubimca leta 1984, je ni prepričalo, da bi se vrnila v družbo. Živela je osamljeno in veljala za posebnega, pa čeprav ji je uspelo pisati o daljnem Vzhodu in življenju v njem na način, ki ni ničesar skupnega s folkloro in osladnostjo. Izredno uspel je tudi opis njene matere, ki je dominantna figura v njenem pisanju. Indokina ji je ostala vedno v srcu in je ni nikdar pozabila. Povedati pa moramo, da ni njeno pisanje - z izjemo *Ljubimca* - nikdar pritegnilo velikega števila bralcev.

JEZIKOVNI KOTIČEK

NADA PERTOT

Jezik je posoda naše notranjosti. Kot ne spada nekaj grdega v lepo posodo, tako se ne bo mogel skrbno izražati tisti, ki je v svoji notranjosti prazen. V osrednji Sloveniji se tako zelo propagirajo različni tipi jezika: zborni, pogovorni, narečni, žargonski in se med seboj strogo ločujejo. Vsakomur je nekako dovoljeno, da go-

vori, kot hoče, ne da bi upošteval sogovornika ali poslušalca. Ohranja se le kolikor toliko enotno napisano besedilo, ki pa je kdaj do skrajnosti papirnato in tudi ohlapno v izražanju in pravopisu.

Prva slabost našega sporazumevanja je prav gotovo nenehno spreminjanje že ustaljenih pravil in besedil. Zdi se, kot da se ne bi za-

vedali, da je naš jezik zapisan že nekaj stoletij in da ima pravico do spoštovanja.

V recenziji knjige dr. Janke Prunka, *Breve storia della Slovenia*, je napisal prof. Martin Jevnikar (*Mladika*, 9/95, str. 223) nekaj kritičnih pripomb. Mene je posebno razveselila naslednja:

"Stavec in korektor najbrž ne vesta, da Italijani nimajo slovnice, ki bi bil pred časom vsa pravila postavil na glavo, kar se je zgodilo slovenščini. Italijani imajo pri deljenju besed sta-

ra, ustaljena pravila, ki jih pisec in tiskarji ne smejo spreminjati, kakor se ne morejo poigravati z jezikom na drugih področjih. Samo v slovenščini je vse dovoljeno, češ da je še mlad jezik, čeprav je preteklo od Trubarjevega Abecednika skoraj pol tisočletja."

Nenehne spremembe so za slovenščino značilne. V italijanščini se začenja pojavljati kaka nova oblika, a nikomur ne pride na misel, da bi jo vsiljeval kot edino pravilno. Ta pritisk pa doživljamo v slovenščini ne-

nehno. Posebno stisko občutimo vsi pri upoštevanju pravopisnih pravil, saj se spreminjajo pod čudnim vplivom muhastih razpoloženj. Komu ne dela težava velike in male začetnice? Pa pisanja besed skupaj in narazen, pa raba ločil?

Vendar se mi zdi, da je v obdobju radia in televizije posebno pomembna govorna beseda, ki se mi zdi nadvse značilna in iz dneva v dan bolj izumetničena.

Te probleme bomo skupaj reševali.

PODLISTEK

PRIHOD SLOVENCEV NA PODROČJE BENEČIJ

IX. TRST DANES IN NEKDAJ

JANKO JEŽ

Pomenek o današnjem in nekdanjem Trstu je nujen povezan z razgovorom o njegovem nekdanjem in današnjem obsegu.

Na našem področju so pred ustanovitvijo mesta Trst (leta 128 pred Kr.) živela venetska-keltska plemena, in sicer po številnih naših jamah. Smo torej še v prazgodovini. Mestni muzej za zgodovino in umetnost ter Mestni prirodoslovni muzej v Trstu hranita številne izkopenine tedanjega časa. Nekatere od teh izkopanin presenečajo po ljubkosti in natančnosti izdelave. To npr. trdi arh. A. Berlam v knjižici "Trieste", v zbirki "L'Italia Monumentale", izdani leta 1922 v Florenci v založbi Alinari.

Dante Cannarella pa je avtor knjige "L'orizzonte di pietra", Edizione Italo Svevo, Trst 1985. Knjiga se odlikuje po pedagoškem prijemu, saj je njen pisec profesor in

speleolog, to je jamar, ki je tržaški šolski mladini razkazoval jamske posebnosti našega Krasa.

Pri obravnavanju bronaste dobe je Cannarella napisal, da je ta nastala na Vzhodu okrog leta 2200 pred Kristusom. Do splošne uporabe brona v Evropi pa pride nekoliko kasneje. Naši evropski predniki so tedaj živeli še v času neolitika, to je mlajše kamene dobe, in so se kmalu začeli spoprijemati z nastopom kovinske dobe. Naši predniki so se torej začeli vključevati v kulturo žarnih grobišč, ki so značilna za bronasto dobo, ki se ujema z razmahom lužiške kulture in gradišč na področju jantarjeve trgovske poti od Baltika do Jadrana. Trgovina je vzbrstela. Naši predniki so izvažali cin, ki ga je bilo pri nas v izobilju, in so uvažali bron, ki jim je bil nujen potreben pri nadaljnjem gospodarskem in kulturnem vzponu. V tem obdobju pride do novih idejnih vrenj, do novih odkritij in tudi novih tehničnih pristopkov.

Istočasno se v Evropi pojavljajo nova ljudstva, ki so pretežno pripadala bojevitim narodnostnim skupinam indoevropskega porekla. Sodijo, da so ta ljudstva bivala v zahodni Aziji, npr. na Kavkazu ali Afganistanu. Ta ljudstva vojščakov so imela gospodarsko osnovo v pastirstvu in sčasoma prevladajo nad ljudstvi mlajše kamene dobe in jih enostavno asimilirajo.

Ali je tudi na našem Krasu kaj sledi o teh bojevitih naseljencih? Našli so precej sledi o njih po naših jamah. Vse kaže, da je ta nova kultura prišla k nam iz Podonavja. V novejšem času, to je v srednji in zaključni bronasti dobi, to je okrog leta 1400 pr. Kr., nastanejo prva gradišča. Postavili so jih prav gotovo ti novi naseljenci Istre, Furlanije in Krasa. Pravijo, da je šlo za Venete. Tit Livij in drugi antični zgodovinarji tudi trdijo, da so to bili Veneti. Veneti so bili zavezniki Trojanecv proti Ahajcem, to je Grkom. Po uničenju Troje so Veneti pred iztrebljenjem, to je etničnem čiščenju, ki so ga zmagoviti Ahajci zagrešili nad poraženimi Trojaneci in njihovimi zavezniki, zbežali na ladjah in dosegli Jadransko morje, kjer so se po številnih plovnihih rekah na severu spustili na prostrane ravnine. Naleteli so tako v Padski nižini na pleme Evgejcev. Prepodili so jih in tam ustanovili svoja naselja Este, Padova, Montebelluna, Vicenza, Treviso, Concordia, Oderzo. Veneti so pripluli tudi do Timave, kjer so zgradili svetišče na čast bogu Neptunu. Poskrbeli so prav tako za ustanovitev slovite kobilarne. Kaže, da so Veneti prav tako ustanovili Trst. V mestnem imenu je spoznaven indoevropski koren Terg, ki pomeni tržišče. Sufiks-este naj bi pomenil kraj nastanka tega trga. Dante Cannarella zaključuje, da ime Tergeste pomeni mesto-trg.

50 - LETNICA SMRTI VELIKEGA GORISKEGA ARHITEKTA

JURIJ PALJK

Letos poteka natanko 140 let od rojstva in petdeset let od smrti velikega slovenskega goriškega arhitekta Antona Laščaka. Danes ga malokdo še pozna, še manj pa jih sploh ve zanj.

Rojen je bil pred stoštiridesetimi leti v Gorici, kjer je obiskoval tudi šolo; nato je odšel na Dunaj, kjer je verjetno študiral na Akademiji za upodobljajoče umetnosti ali pa na Visoki tehnični šoli. Kot arhitekt je najprej delal v Italiji: v Rimu, Perugi, Turinu in Milanu. Že leta 1882 pa je Italijo zapustil in odšel v Egipt, kjer je postal eden najvidnejših arhitektov, saj velja še danes za enega od treh utemeljiteljev novoislamskega sloga v arhitekturi modernega Egipta. Najprej je deloval v Aleksandriji, kjer se je hitro uveljavil. Dela je bilo na pretek, saj je bilo mesto zaradi angleškega obstreljevanja do tal porušeno. Kot mlad arhitekt je uspel, saj je v Aleksandriji napravil železniško postajo, velik trgovski center in veliko število vil za premožne ljudi, ki so se v Aleksandriji kar množile, saj je bilo mesto najbolj pomembno pristanišče v vzhodnem Sredozemlju.

Leta 1889 se je Anton Laščak vrnil v Rim in pred Beneško palačo zgradil razkošno stopnišče in obnovil metodistično cerkev. Že naslednje leto je spet odšel v Egipt. V Kairu je dosegel vrhunec svojega delovanja, saj je postal dvorni arhitekt kralja Abasa II. Hilmiya in je leta 1907 prejel tudi plemiški naslov "beg". V istem obdobju je izdelal načrte za

tudi stolp, ki posnema egipčanske minarete. Čeprav ni v dobrem stanju, velja še danes za eno najlepših goriških vil. Na nekdanjem Laščakovem posestvu Pristava še danes stoji vrt z bogatim eksotičnim rastlinjem; žal skoraj nihče več ne ve, da je bila ta posest slovenska.

Vrnil se je v Egipt, kjer je zgradil koptsko pravoslavno cerkev svetih Petra in Pavla; danes se ta cerkev imenuje El Butrossia, ker je v njej pokopan Butros paša Gali, ded današnjega generalnega sekretarja Združenih narodov. V Egiptu je kasneje naredil še bolnišnico Abu el Rish in vrsto drugih pomembnih stavb. Drugo svetovno vojno je arh. Laščak preživel v Gorici, a je se spet vrnil v Egipt, v ljubljani Kairo, kjer je leta 1946 v starosti častitljivih 90 let tudi umrl. Moramo žal povedati še to, da tuja strokovna literatura obravnava Antona Laščaka kot italijanskega arhitekta in mu nadeva poitalijančeno ime Antonio Lasciac. Resnici na ljubo moramo tudi dodati, da je njegova vila ob meji v zelo slabem stanju, in še to, da danes skorajda nihče ne ve več za tega velikega slovenskega primorskega arhitekta; razen v tujini in predvsem v Egiptu seveda.

velikansko število vil in bogatih hiš za plemiče ter kraljevo letno rezidenco El Montazah. L. 1909 se je za kratek čas vrnil v Gorico, kjer si je zgradil za naše razmere zelo nenavadno vilo, ki jo lahko še danes občudujemo v dolini med gričema Rafut in Kostanjevico in stoji danes tik ob slovensko-italijanski meji (na sliki). Vila je zgrajena v novoislamskem slogu in ima

"RESNICA JE POSODA LEPOTE, SVOBODE"

Območno tekmovanje v znanju materinščine

Letos so za naslov tekmovanja za Cankarjevo priznanje izbrali Cankarjeve besede. Dijaki nižjih in višjih srednjih šol v Italiji so se kot njihovi vrstniki v Sloveniji, letos tudi prvič na Koroškem, preizkusili v znanju materinščine.

Območno tekmovanje je v soboto, 9. marca, v Trstu na liceju Franceta Prešerna in v Gorici na klasičnem liceju Primoža Trubarja organiziralo Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm. Naši dijaki so se letošnjega tekmovanja udeležili v velikem številu.

V prvem delu so glede na tri starostne stopnje reševali različne teste iz jezika in književnosti, nato pa je sledila pisna naloga, kjer so ob prebranih Cankarjevih delih podali svoja razmišljanja.

Najboljši dijaki se bodo 23. marca v Ljubljani udeležili vseslovenskega finalnega tekmovanja.

A.D.A.

Veneti naj bi torej zgradili tudi razna gradišča po Krasu, npr. pri Slivnem in na Repentabru. Druga gradišča pa razni speleologi pripisujejo Histrom.

Obravnavamo razna naseljitvena obdobja na našem ozemlju, čeprav še ne razpolagamo z zanesljivimi pisanimi viri. Namesto njih se moramo posluževati drugih dokazov, to je raznih izkopanin. Naša gradišča so potemtakem nastala po zaslugi Venetov, vendar so njihova gradbena prizadevanja nadaljevali Histri, to je bojeviti Ilirci, ki so prebivali po vsej jadranski obali od Albanije do Istre. Histri so živeli v gradiščih. Razne družine, ki so jih naseljevale, so bile med seboj precej neodvisne. To neodvisnost potrjujejo tudi številna gradišča po Krasu. Njihov poglavar je živel v kakšnem večjem gradišču, kakršno je npr. na Repentabru. Prebivalci so bili večinoma pastirji, v manjšem številu tudi kmetje. Radi so tudi lovili divjačino. V glavnem pa so se ukvarjali s trgovino. Histri so bili dobri mornarji pa tudi ne manj drzni in nevarni morski roparji.

Kultura gradišč predstavlja torej prvo socialno, politično in kulturno skupnost zgodovine naših prednikov. Kulturno gradišče so pri nas razdeljali Rimljani med številnimi boji s Histri v letih 178 in 177 pred Kr. Zgodovina Venetov in Ilirrov oziroma Histranov je na našem ozemlju trajala tisočletje.

Treba je pri tem še dodati pomen odkritja številnih

grobšč, to je po tuje nekropol na naši zemlji. Arheologi vedo povedati, da so v bronasti dobi ljudi pokopavali v čudni legi: ležali so sključeni na boku v kamnitih skrinjah. Z nastopom železne dobe pa so začeli mrliče sežigati in njihov pepel shranjevati v situlah, to je lončenih ali bronastih žarah, ki so jih nato pokopali v navadno jamico v zemljo. Ti grobovi so često skrivali tudi druge predmete: vaze, skodele, okrašene posode, orožje, zaponke, zapestnice, ogrlice iz jantara in stekla, zlasti pa tako imenovane fibule. To so bile večje bronaste ali železne lepo izdelane sponke, ki so se jih posluževale zlasti do jilje. Razne situle in fibule so torej kot okrasje in po obliki in bogastvu samega okrasja dokaz, da so njihovi imetniki pripadali imovitnejšim slojem. Takih nekropol pri nas na Krasu nimamo. Najbogatejšo doslej odkrito nekropolo imamo v Sveti Luciji pri Tolminu. Tam so našli nič manj kot šest tisoč grobov. Druga takšna grobišča imamo v Sloveniji, Istri in Furlaniji.

Kot ste lahko doslej opazili, gospod prof. Tummolo, iščem sledi o naših slavnih prednikih Venetih, Ilirih in Histrih. Iz doslej povedanega izhaja, da so ti prebivali na našem ozemlju skoraj istočasno vsaj tisoč-dva tisoč let. Po nekaterih virih so sledi po Ilirih zasledili po vsej Evropi kar celo petnajst tisoč let pred našim štetjem.

DALJE

IZBRISANI VOJVODA IN SVETNIK

SV. DOMICIJAN IZ KARANTANIJE

(3. DEL)

JOŽKO ŠAVLI

V drugem delu žitja, ki je bilo napisano v času med 1240-1250, so poročila o čudežih na svetnikovem grobu. Ozdraveli so ljudje, ki so prišli tudi iz oddaljenih dežel, Kranjske, Furlanije, Ogrske, Istre, Trsta... Žitje navaja, da je bilo čudežev nad 220. Največji med njimi so nadrobno navedeni: slepi so spregledali, hromi shodili. Mož iz Ljubljane, sključen in hrom, s črvi v telesu, je ozdravel. Ozdravljenih je bilo več primerov gobavosti, pa obsedenosti...

Upadanje češčenja svetnika, največ zaradi kriz, ki so se pojavljale v benediktinski redovniški družini od 14. stol. dalje, je bilo krivo, da so tudi čudeži na svetnikovem grobu prenehali. Svetnik, ki so ga zato, ker ni bil vnesen na rimski seznam, nazivali za blaženega, pa ni ostal pozabljen. Okoli 1450 so mu izdelali nov grobnik z napisom: *Beatus Domitianus Dux Noricorum*. Bil naj bi torej vojvoda Norika. V srednjem veku so namreč istovetili rimski Norik in Karantanijo, oziroma imeli slednjo za nadaljevanje prvega. Značilno je, da avstrijski in koroški pisci prevajajo srednjeveški naziv *Noricum* kot Bavarsko. Tako tudi celovski arheolog dr. Glaser. Upodobljeni Domicijan na omenjenem grobniku ima v roki namreč prapor, na katerem sta koroški in bavarski grb. Slednji se nedvomno nanaša na bavarsko palatinstvo ustanovitelja opatije grofa Aribona.

Palatinstvo ustanovitelja opatije so pripisali ustanovitelju cerkve, svetniškemu vojvodi Domicijanu.

Leta 1469 je cesar Friderik III. ukinil benediktinsko opatijo v Milštatu in v njenem poslopju ustanovil Red sv. Jurija. Ta red je imel kot prvenstven namen boj proti Turkom. Toda srednjeveški viteški duh je bil že mimo in red kljub velikemu imetju ter odličnim velikim mojstrom ni zaživel s polnim zanosom. Zato so staro opatijo leta 1598 prevzeli jezuiti.

Ti so češčenje sv. Domicijana zelo pospeševali. Deželni stanovi so ga leta 1644 razglasili za deželnega zavetnika. Obenem so jezuiti zbirali tudi potrebne listine, da bi jih predložili v Rimu, kjer naj bi se začel postopek za svetniško razglasenje. Škofje so leta 1764 zbrano gradivo o Domicijanu res

predložili v Rimu. Toda leta 1773 je bil ukinjen jezuitski red in zadeva s postopkom za razglasenje sv. Domicijana je obtičala.

Ker so za Koroško uvedli drugega zavetnika, sv. Jožefa, sta tudi češčenje in romanje na Domicijanov grob v Milštatu začeli upadati. Ohranili sta se le na krajevni ravni.

Kljub vsej svoji skromnosti pa je bil obstoj tega karantanskega svetnika še vedno napoti nemškemu nacionalizmu, zato ga je zgodovinar Eisler "znanstveno" razglasil za izmišljotino, saj se njegovega slovensko-karantanskega porekla ni dalo izpodbiti.

Toda kot po čudežu je Domicijanov grob ostal in ga niso odstranili. Ostala je tudi njegova kapela v stari opatijski cerkvi, kjer je z najdbo grobnika leta 1992 znova izčrpal svoj zgodovinski obstoj.

Svetniški vojvoda Domicijan spada v krog karantanskih svetnikov in svetnic ob sv. Modestu, bl. Lihardi (Hildegardi) iz Kamna, njenem sinu škofu sv. Albinu in kneginji sv. Emi. Vsi ti domači svetniki, ki so jih slovenski ljudje častili dolga stoletja, so prešli ob prebujanju narodne misli v okviru slovanstva kmalu v pozabo, saj so odgovorni krogi pospeševali predvsem češčenje svetih bratov Cirila in Metoda, apostolov Slovanov. Kmalu so karantanske svetnike pozabili že v tolikšni meri, da so v trudu za beatifikacijo Slomška ali Barage videli kar razglasitev "prvega" slovenskega blaženega oz. svetnika, češ da smo Slovenci narod "brez svetnikov". Takšno mišljenje se je ob pomanjkanju poglobitve v našo cerkveno zgodovino žal ohranilo vse do danes.

KONEC

POPRAVEK

V članku Borisa Pahorja "Spregledani Kette", ki smo ga objavili 7. t.m., je na koncu šestega odstavka prišlo do napake. Stavek se napačno glasi: "O kateri (naj bo v oklepaju omenjeno) mora človek tujcu razlagati, da se vije pol stoletja s slovenskim življenjem naseljenim bregom". Pravilno se stavek glasi: "O kateri (naj bo v oklepaju omenjeno) mora človek tujcu razlagati, da se vije po stoletja od slovenskega življa naseljenem bregu".

7

ČETRTEK
14. MARCA
1996

SLOVENSKI DELNIČARJI TKB SE PRIPRAVLJAJO NA OBČNI ZBOR

Če bo Tržaška kreditna banka še v slovenskih rokah, bo v tem trenutku odvisno predvsem od enotnega nastopanja vseh slovenskih delničarjev. Le-ti bodo v petek, 15. marca, ob 18. uri imeli v občinskem gledališču France Prešeren v Boljuncu srečanje, na katerem bodo skušali izoblikovati enotno stališče, s katerim bodo nastopili na občnem zboru tega bančnega zavoda v petek, 22. marca.

Slovensko deželno gospodarsko združenje je prevzelo vlogo koordinatorja vseh delničarjev (približno 400) in skupin, v katere se ti delničarji združujejo: ti so v glavnem člani SDGZ, novoustanovljeni sindikat Neodvisni, skupina podjetnika Tomšiča in podjetja družbe Safti. Kot že rečeno, naj bi bil cilj slovenskih delničarjev enoten nastop za ohranitev slovenskega večinskega lastništva banke. Partner iz Brescie zahteva namreč zaradi velikega primanjkljaja znižanje glavnice in nato visoko dokapitalizacijo, ki bi utegnila izničiti slovenski nadzor nad tem zavodom. Od pogajanj z Ljudsko banko iz Brescie, zlasti pa od enotnega stališča slovenskih delničarjev je odvisno, ali bo višina te dokapitalizacije ostala v mejah njihovih zmogljivosti.

Zborovanje delničarjev bo za zaprtimi vrati, da se omogoči čim bolj poglobljena in odkrita izmenjava mnenj o nastalem položaju. Udeleženci bodo morali priti pol ure pred začetkom, to je ob 17.30, ker je potreben popis delnic.

Mestno središče so zaprli

Z 8. marcem je stopil v veljavo načrt proti onesnaženju, ki ga je pripravila občina Trst. Tako se je tržaško mestno središče zaprlo za vse avtomobile, ki niso katalizirani, oz. rabijo navadni bencin namesto t.i. zelenega. Za katalizirane avtomobile, mopede in vozila s posebnim dovoljenjem prepoved ne velja. Zaradi protestov raznih združenj, zlasti trgovcev, se je občina odločila, da dovoli vožnjo po mestu še nekaterim drugim kategorijam vozil. Kmalu pa bodo morali tudi lastniki kataliziranih vozil pripeljati le-ta na pregled izpušnih plinov. Na podlagi izidov tega pregleda, ki je predviden vsakih šest mesecev, bodo izdali dovoljenja za vožnjo po mestu.

Praznovanja ob 8. marcu

Tudi na Tržaškem se je v petek, 8. marca, zvrstilo več prireditev in pobud ob dnevu žena. Na mejnem prehodu Škofije so se tako že tretjič srečale ženske z obeh strani meje, pred predstavništvom ZDA v Trstu pa je prišlo do protesta zaradi že 14-letnega pripora Silvije Baraldini. Veliko je bilo tudi kulturnih prireditev, zlasti v okviru slovenskih društev.

Knjiga o Slovencih v Clevelandu

V Gregorčičevi dvorani v Trstu so v sredo, 6. t.m., predstavili knjigo zgodovinarja prof. Matjaža Klemenčiča, ki je izšla v angleščini, *Slovenes of Cleveland*. Večer sta priredila Slovenski klub in Narodna in študijska knjižnica, poleg prof. Klemenčiča pa sta spregovorila še prof. Jože Pirjevec in prof. Majda Kodrič.

Knjiga govori o močni prisotnosti slovenskih izseljencev v amerškem mestu Cleveland, ki je postalo sinonim slovenske prisotnosti v severni Ameriki. Kljub temu, da potomci teh izseljencev povečini ne obvladajo več slovenščine, je njihova narodna zavest oz. zavest o slovenskem poreklu še vedno močna, zato je tam slovenska gospodarska, kulturna in družbena dejavnost še vedno zelo živahna.

Maša v spomin na msgr. Škerla

V soboto, 9. marca, je bila v župnijski cerkvi sv. Jerneja na Opčinah maša ob 1. obletnici smrti dolgoletnega škofovega vikarja za tržaške Slovence msgr. Lojzeta Škerla. Maševal je sedanji vikar msgr. Franc Vončina ob somaševanju openskega župnika Zvoneta Štrublja.

Msgr. Vončina se je med pridigo spomnil na pokojnika kot človeka, ki se je zvesto in dosledno držal pravil in določil katoliške Cerkve. V svojem večdesetletnem delu na tržaški škofiji, je še dejal mašnik, je msgr. Škerl marsikaj videl in slišal, a je o tem zelo malo pustil napisanega, šlo je z njim v grob. Njegovo misel zasledimo v člankih, ki jih je napisal za naš tisk.

KORAK NAZAJ, DISKRIMINACIJA

Močnik in Berdon sta napisala Illyju
pismo o pravici do rabe slovenščine.

Spoštovani,

Želiva Vam posredovati nekaj misli v zvezi z odredbo Prot. 30/95 z dne 22. januarja 1996 o uporabi slovenskega jezika v odnosih med pripadniki slovenske manjšine in občinsko upravo.

Sedanja občinska uprava je nedvomno izboljšala odnose med tu živječima narodnima skupnostma.

Za to gre priznanje politični koaliciji, ki jo podpira občinskemu odboru in Vam osebno.

Vprašanje sožitja med italijanskim in slovenskim prebivalstvom je bilo zapopadeno že v Vašem političnem programu. Z zadovoljstvom ugotavljam, da se ta del programa izvaja. Ravno tako je nasploh velikega pomena normalizacija odnosov med našo občino in Republiko Slovenijo.

Spričo tega se nama zdi, resnici na ljubo, predmetna odredba korak nazaj v sicer dobrih odnosih med občino in slovensko manjšino.

Gospod župan, rešitev, ki jo Vi predlagate v odredbi je protislovna, neutemeljena in s pravnega vidika šibka. Po eni strani v odredbi ugotavljate, da je treba

članom manjšine zagotoviti pravice do rabe slovenščine, po drugi pa, da je prevajalski urad za to neustrezno opremljen.

V bistvu odredba priznava, da je izvajanje jezikovne pravice odvisno od usposobljenosti občine. Če je tako, zakaj se potem takem občina temu primerno ne opremi? Bržkone okrepitev prevajalskega urada z dvema ali celo enim zaoslenim ne bi usodno prizadela občinske blagajne.

Dovolite, da Vam priznava, da je vsebina odredbe mestoma videti zafurkiva. Kako naj si razlagava trditev, da "nima tržaška občina sredstev za zagotovitev širše zaščite slovenske manjšine", ko pomenijo ta sredstva zaposlitev ene osebe v organiku, ki šteje preko tri tisoč uslužbencev?

Po Vašem bi priznanje pripadnikom slovenske manjšine "dodatnih zaščitnih ukrepov od tistih, ki že obstajajo" (katerih?), ustvarilo "neučelnosti organizacijskega in ekonomskega značaja" in pomenilo "obremenitev upravnih postopkov", ki naj bi jo zakon prepovedoval.

Resnično si ne moreva predstavljati, kakšne "neučelnosti" bi nastale z okrepitevijo prevajalskega urada.

Dovolite, da priznava, da nama je še posebej v tej točki vsebina Vaše odredbe

Peter Močnik, Andrej Berdon

nerazumljiva.

Morda Vam ni znano, da smo enake ugovore in pomisleke že doživljali pred uvedbo rabe slovenščine na sodišču. Naš materin jezik naj bi v sodnih postopkih povzročil zastoj in kaos.

Sodna oblast je te pomisleke zavrgla in uvedla dvojezičnost, ki je danes celo uzakonjena v kazenskem postopniku.

Verjemite, da potekajo dvojezični procesi ravno tako, kakor vsi ostali.

Meniva, da odredba ni v skladu z vsebino razsodbe DUS-a z dne 23. 8. 95 št. 358/95, ki je razveljavila prejšnji zadevni ukrep.

Meniva, da je ta problem

znan pristojnim občinskim uradom, saj so med drugim naši rajonski svetovalci večkrat zaman zaprosili za prisotnost prevajalca na sejah, kakor določa pravilnik. Prepričana sva tudi, da priznanje pravice do rabe slovenščine ne bi v ničemer prizadelo normalnega delovanja občinskih uradov.

Slednji morajo v vsakem primeru ukrepati, pa naj gre za vlogo, ki odpira ali pa ne upravnih postopke.

Taka ločitev je tudi nerazumljiva. Ni nama jasno, kdaj naj bi se ta upravni postopek odprl, kdaj pa ne. V upravnem pravu takih razločevanj dejansko ni.

A tudi če bi obstajala, bi odredba uvajala nedopustno diskriminacijo med pripadniki manjšine, ki se obračajo do občine z različnimi nameni.

Taka diskriminacija je, po vsej verjetnosti, v nasprotju z ustavnimi določili o zaščiti manjšin in o enakosti državljanov.

Gospod župan, spričo navedenega Vas pozivava, da predmetno odredbo prekličete in da to vprašanje na novo uredite z drugačno odredbo, ki bo upoštevala pravico pripadnikov slovenske manjšine do polnega občejanja v materinščini s tržaško občino.

Trst, 7. 3. 1996

Z odličnim spoštovanjem.

Peter Močnik
Andrej Berdon

NA ZBORU OLJKE DOLOČILI DELEGATE ZA VSEDRŽAVNO ZASEDANJE

IVAN ŽERJAL

Nedeljski pokrajinski zbor Oljke, ki je ob udeležbi skoraj 600 delegatov potekal v gledališču Miela, je določil 28 delegatov za vsedržavni zbor, ki bo v Milanu 23. in 24. marca. Med temi bo tudi nekaj Slovencev: predstavniki Slovenske skupnosti, ki so se udeležili zbora, so podprli člana pokrajinskega sveta SSk Livija Valenčiča in miljskega občinskega svetovaleca te stranke Marka Šavrona, slovenski pripadniki Demokratične stranke levice in Demokratiškega foruma pa so se osre-

Marko Šavron

dotočili na ime bivšega dolinskega župana Edvina Švaba. V Milanu bo prisoten tudi član Ljudske stranke Peter Zupan. Na vsedržavnem zboru bo SSk uradno zastopal njen deželni tajnik Martin Breclj, ude-

Livij Valenčič

ležil pa se je bo tudi podpredsednik deželnega sveta Fjk Miloš Budin (DSL).

Pokrajinski zbor Oljke je tudi izglasoval številne amandmaje k Prodijevemu tečaju in nekaj resolucij. Nekateri amandmaji zadevajo tudi problematiko manjšin, v njih pa se zahte-

va odobritev zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji, avtonomijo manjšinskega šolstva in prisotnost v izvoljenih telesih (z drugimi besedami z jamčeno zastopstvo). Ena izmed resolucij zadeva tudi problematiko Istre in italijanske manjšine v Sloveniji in Hrvaški.

Medtem se še vedno ne ve, kdo bo kandidiral za poslansko zbornico v drugem tržaškem okrožju, potem ko se je časniki Mitja Volčič odpovedal kandidaturi. Skoraj gotovo je, da bo v drugem okrožju kandidiral časniki Paolo Rumiz, za izvolitev v senat pa se bo potegoval kardiolog Fulvio Camerini.

PREDSTAVITEV KNJIGE V DSI

AMERIŠKI SLOVENCİ IN KATOLIŠKA CERKEV

IVAN ŽERJAL

Potem ko je bil sredi prejšnjega tedna v Gregorčičevi dvorani v Trstu večer, posvečen Slovincem v Clevelandu (ZDA) s predstavitev knjige prof. Matjaža Klemenčiča, je ta ponedeljek v Peterlinovi dvorani na rednem večeru Društva slovenskih izobražencev potekala predstavitev knjige mladega zgodovinarja Darka Friša *Ameriški Slovenci in katoliška Cerkev 1871-1924*. Knjiga je razširjeni tekst Friševe doktorske disertacije, izšla pa je pri celovški Mohorjevi družbi. Na tržaški predstavitvi (na sliki) so poleg avtorja spregovorili prof. Majda Kodrič, dr. Andrej Vovko in predstavnik založbe Oven.

Delo obravnava vlogo in pomen katoliške Cerkve v življenju slovenskih izseljencev v Združenih državah Amerike, v poštvenem jermilju obdobje od leta 1871, ko je bila ustanovljena prva slovenska župnija v ZDA, do leta 1924, ko se je končalo množično izseljevanje

Slovencev v Ameriko. Cerkev na Slovenskem je skušala po eni strani zaježiti izseljevanje, po drugi strani pa skušala izseljence pomagati in ohraniti med njimi vero in narodno zavest. Pri tem so veliko vlogo odigrale Družba sv. Rafaela, t.i. bratske podporne organizacije kot npr. *Kranjska*

slovenska katoliška jednota, župnijske šole ter društva in časopisi. Čistih slovenskih župnij je bilo 32, etnično mešanih pa sedem. Danes je slika precej drugačna, saj je neusmiljeni proces amerikanizacije opravil svoje: velika večina izseljencev, bolj rečeno njihovih potomcev, ne obvlada več slovenskega jezika in se tudi izseljuje iz prvotnih slovenskih naselbin v ZDA.

V več kot dve uri trajajočem večeru so poslušalci spoznali marsikatero podrobnost in zanimivost, med katerimi velja omeniti to, da so Primorci in Prekmurci med slovenskimi izseljenci predstavljali specifičen primer. Po razlagi dr. Friša se ti namreč niso priključili slovenski župniji, ampak italijanski oz. madžarski.

OBVESTILA

TRST. Združenje Starši skupaj - *Genitori insieme* - bi na **dobrodelni koncert** kvinteta Nomos, ki bo v dvorani TPK Sirena - Barkovlje v soboto, 16. marca, ob 20.30. Kvintet Nomos, ki ga sestavljajo Aldo Žerjal-bariton, Aljoša Saksida-klavir, Federico Brumat-flavta, Stelio Lubiana-klarinet in Aljoša Tavčar-fagot, bo izvajal operne arije in slovenske narodne pesmi. Pred koncertom in po njem bosta razstava in prodaja v dobrodelne namene ročnih izdelkov, ki so jih pripravili starši in prijatelji otrok s posebnimi potrebami.

TRST. SSG: Bratko Kreft - **Krajnski komedijanti**, r. Zvonke Šedlbauer. V četrtek, 14. t.m., ob 20.30, abonma red E; v petek, 15. t.m., ob 20.30, abonma red F; v sredo, 20. t.m., ob 15. uri, izven abonmaja; v četrtek, 21. t.m., ob 16. uri, abonma red G; v petek, 22. t.m., ob 16. uri, abonma red I.

TRST. DSI vabi v ponedeljek, 18. t.m., na srečanje z zgodovinarico **dr. Jero Vodušek Starič**, ki bo predavala o novih pogledih na konec 2. svetovne vojne. Začetek ob 20.30.

TRST. Romanje po Slomškovih poteh ob papeževem obisku Slovenije bo 18. in 19. maja. S papežem se bomo srečali v nedeljo, 19. maja, v Mariboru. Cena romanja je 185.000 lir. Pri vpisu se izroči 100.000 lir. Za pojasnila kličite na tel. 226117 in 281276.

TRST. Klub prijateljstva vabi na **izlet v Rovinj, Poreč in Buje** v soboto, 23. t.m. Vpisovanje v trgovini Fortunato, ul. Paganini 2, do 20. marca.

TRST. Duhovska zveza vabi na skupno **romanje v Fatimo** od pon., 24. do petka, 28. junija 1996. Cena 1.200.000 lir. Enoposteljne sobe so po 32.000 lir na noč (skupno 128.000 lir). Do konca aprila naj da vsak udeleženec 500.000 lir na račun. Za informacije se obrnite na gg. Dušana Jakomina in Žarka Škerlja. Točnejši spored bomo objavili v kratkem.

TRST. SVK in Klub prijateljstva vabita k **duhovni pripravi na Veliko noč** v čet.,

21. t.m., ob 16. uri pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu, ul. del-le Docce 34. Vodil jo bo g. Jože Špeh. Maša bo za dolgoletnega asistenta SVK pok. msgr. Lojzeta Škerla ob obletnici smrti.

BAZOVICA. SLOKAD sklicuje **občni zbor** v nedeljo, 17. t.m., v Slomškovem domu ob 15.30 ob prvem sklicanju in ob 16. uri ob drugem sklicanju.

TRST. Vpis v **koloniji** v Dragi in Comegliansu traja še do konca marca. Svoje otroke lahko vpišete ob ponedeljkih v Nabrežini, ob sredah v Dolini in ob petkih na Opčinah od 8. do 11. ure. Za pojasnila tel. na številki 226117 (SLOKAD) in 43194 (Slov. Vincencijeva konferenca).

NABREŽINA. V nedeljo, 17. t.m., bo ob 18. uri v župnijski dvorani **Prešernova proslava** v režiji društva Igo Gruden.

TRST. Vpis za enodnevno **romanje na Trsat** 25. aprila je možen tudi v Knjigarni Fortunato in v večernih urah na tel. 040-220332. Avtobus bo odpotoval ob 7.30 s Trga Oberdan. Skupno kosilo bo v Lovranu. Po kosilu še postanek v Opatiji.

SKLAD MITJA ČUK

Vabimo vas na dobrodelni koncert pianist

MIRAN DEVETAK

Petek, 22. marca, ob 20. uri v Prosvetnem domu na Opčinah

DAROVİ

Za rojansko cerkev: Mira Bole ob 100-letnici rojstva pokojnega očeta 200.000.

Za cerkev v Nabrežini: Zavadlal 50.000; skavti 100.000; Bam. car. 110.000; Kakeš 100.000; Pahor 50.000; Kovačič 10.000; Drašček 15.000; Merluzzi 5.000; Abram 35.000; ob blagoslovu družin v Centru 4.000.000; Caharija 10.000; Marchesan 100.000; Terčon 10.000; ob blagoslovu družin v Kamnolomih za cerkvico 2.500.000.

Za slovensko Karitas: Marija Legiša, Mavhinje, v spomin na svoje rajne 50.000 lir.

PODELILI NAGRADO DR. FRANE TONČIČ

Čeprav z zamudo (slovesnost je bila, ko smo redakcijo že zaključili) poročamo o letošnji podelitvi nagrade Dr. Frane Tončič, ki je potekala v Gregorčičevi dvorani v Trstu v torek, 5. marca. Nagrado, s priznanji in omembami, je že šestič podelil Slovenski visokošolski sklad Sergij Tončič, o njenem pomenu pa sta spregovorila predsednik sklada Boris Kuret in predsednik ocenjevalne komisije prof. Pavle Merku. Letos se je natečaja udeležilo 18 diplomirancev, njihovi prispevki so bili na visoki kakovostni ravni.

Nagrado Dr. Frane Tončič je prejela zgodovinarica dr. Marta Verginella (na sliki z Borisom Kuretom) za doktorsko disertacijo *Odnos do življenja in smrti na tržaškem podeželju. Oporoke v Bregu (1819-1904)*, ki jo je zagovarjala v Ljubljani 1. februarja lani.

Priznanja so prejeli dr. Alessandra Zeriali, dr. Kajetan Kravos in dr. Barbara Zlobec. Pohvalnih omemb so bili deležni dr. Valentina Bužecan, dr. Katja Colja, dr. Aleksander Panjek in dr. Tanja Vessel. Slovesnost je obogatil nastop kitarista Marka Ferija.

JAMBOR JE PONOVO IZŠEL

Po daljšem premoru je februarja izšla 3. in 4. skupna številka 25. letnika tržaškega skavtskega glasila Jambor. Tako imamo za ta letnik komaj drugi v rokah to, po svoji zanimivosti šapirografirano glasilo. Kot piše v uvodniku Visoki Jastreb, so se objektivnim tehničnim težavam z računalnikom pridružile tudi posebno neugodne razmere v samem uredništvu. Zaradi službenih in študijskih obveznosti so namreč številni redni sotrudniki morali odpovedati sodelovanje. To je razvidno tudi iz dejstva, da v tej številki z razliko od prejšnjih letnikov niso več navedeni člani uredništva, ampak samo odgovorni urednik, ki je še dalje Marko Tavčar. Poleg omenjenega uvodnika, ki je naravnost, kot rečeno, v opravičilo in spodbudo, je še običajna dokaj bogata vsebina.

Duhovni vodja tržaških skavtov Tone Bedenčič objavlja svoje poročilo, ki ga je prebral na občnem zboru 24. septembra 1995. Iz ostale vsebine naj omenimo pogovor, ki ga je Športni Kormoran imel z eno izmed vidnih predstavnic slovenskega skavtizma na Tržaškem Vero Tuta. V svojih izčrpnih odgovorih se je spomnila začetkov, namenov in uredniških težav pri Jamboru. Obenem pa je tudi povedala, da je predvsem neorganiziranost kriva za sedanje težave pri glasilu.

Športni Kormoran je pripravil tudi pogovor s Saro Balde. Živahni Gams omenja tri obletnice v 1995. letu, med temi pa poglobljeno predstavi 100-letnico stripa. Več strani je namenjenih poročilu pokrajinskega vodstva na občnem zboru 1995, ki ga je pripravila načelnica SZSO iz Trsta Martina Grahonja Terpin. Sledi še vrsta drugih zanimivih sestavkov. (MAB)

Praznovanje Sv. Jožefa v Ricmanjih (od 17. do 19. marca)

Praznik sv. Jožefa v Ricmanjih ima zelo bogato tradicijo, saj je do nedavnega trajal teden dni. Ko so njegovo praznovanje prenesli na nedeljo, se je tudi praznovanje v Ricmanjih spremenilo. Vendar bo tudi letos krajevno kulturno društvo Slavec organiziralo številne prireditve. Seveda je god sv. Jožefa tudi cerkveni praznik; tako bodo v nedeljo, 17., in torek, 19. marca, maše ob 9.30, 11. in večerna ob 17. uri; popoldne ob 15. uri pa litanije in blagoslov. V nedeljo, 17. marca, bo ob 18. uri odprtje fotografske razstave *Ricmanje do druge svetovne vojne*.

Med tridnevno bo misijonar pater Jože Pucelj iz Ljubljane med nami na razpolago za duhovni pogovor in sv. spoved.

UTRINKI (4)

EN CENTIMETER PREMAJHEN

V gneči smo stali v oklopnem vozu in sprejemali svinčene pošiljke z letala in iz gozdov. Za mano je stal "krvni" prijatelj Rus. Bil je lep fant, večji od mene. Ko so zopet deževale svinčene, se je on skril za mano, a krogla, ki bi morala zadeti mene, je švrknila skozi moje lase in zadela nesrečnega Rusa naravnost v čelo. Bog se ga usmili! A tudi: Hvala Bogu, da nisem večji!

Na odprtem polju. Ob velikem drevesu. Spet svinčena toča. Od samega prepričanja, da me bo pokosil, je postal živčen, zato so krogle padale ob meni v drevo in na tla. Še tople sem jih pobiral, spravljal v žep in mahal onemu, češ: "Ti me ne boš!" Tovariša, ki je ležal na njivi ob meni, je krogla zadela v hrbet. "Ne pusti me samega! Ojej!" - Potrpi, potrpi, če hočeš še živeti.

(O smrt, kolikokrat si me izpustila..., ker pač božja volja mi je bila mila.)

(B+B)

KAKO INVESTIRATI DANES?

Dr. Stojan Pahor

- INVESTICIJSKI SKLADI
- HRANILNA PISMA
- "SICAV" ZA NALOŽBE V SVETOVNA GOSPODARSKA ŽARIŠČA
- ŽIVLJENJSKA IN VSE DRUGE OBLIKE ZAVAROVANJ

TRST, Foro Ulpiano 3, tel. 040/371019, fax 040/369863

Papež pričakuje goriške Slovence

V Sloveniji se z veliko vneto pripravljajo na obisk sv. očeta Janeza Pavla II., ki bo od 17. do 19. maja letos. Papež bo obiskal vse tri slovenske škofije in se srečal z božjim ljudstvom. Koprška škofija, ki povezuje primorske Slovence, je zadržana, da pripravi srečanje vrhovnega pastirja z mladino v Postojni. To zborovanje se bo ujemalo s papeževim rojstnim dnevom. Pastoralni urad koprške škofije se zavzema, da bi na postojnskem srečanju sodelovali tudi zamejski Slovenci. Zato vabimo duhovniki štandreške dekanije vse župljane, da se udeležijo srečanja s papežem 18. maja v Postojni. Organizirali smo avtobuse. Vsak naj se vpiše pri svojem župniku do Velike noči. Mladina bo imela svoj avtobus in svoj program. O njem bomo pravočasno poročali.

Začela se je Primorska poje

V Kulturnem domu v Renčah se je v soboto, 9. marca, začela 27. revija Primorska poje, na kateri nastopa 140 zborov iz vse Primorske. Revijo prirejajo Združenje primorskih pevskih zborov, Zveze kulturnih organizacij primorskih občin in zamejske kulturne ustanove. Od goriških zborov je na otvoritvenem koncertu nastopil mešani zbor Hrast iz Doberdoba.

Naslednjega dne sta bila 10. marca koncerta v Bovcu in v Komnu, kjer sta nastopila zbora Andrej Paglavac iz Podgore in Jezero iz Doberdoba. Goriški zamejski zbori bodo sodelovali še v Pivki 16. marca, kjer bo pel zbor Oton Župančič iz Štandreže, v Trečah 17. marca dekliški zbor Jezero iz Doberdoba in v soboto, 23. marca, v Miljah in v Podnanosu. V Miljah se bosta predstavila mešani zbor Štandrež in lovski iz Doberdoba, v Podnanosu pa zbor Podgora. Moški zbor Mirko Filej iz Gorice bo nastopil v Tolminu 29. marca, mešani Lojze Bratuž pa naslednjega dne v Desklah, kjer bodo tudi Sovodenjska dekleta. Slovensko pesem bo ponesel v Režijo zbor Skala iz Gabrij, in sicer v Ravnicu v nedeljo, 31. marca.

Primorska poje se bo končala v nedeljo, 14. aprila, na Trbižu in v Idriji, kjer bosta sodelovala moški zbor iz Štavra in mešani zbor Rupa-Peč. Na Goriškem bosta dva koncerta, in sicer v Kulturnem domu v Gorici v petek, 29. marca, in v Kulturnem domu v Sovodnjah 12. aprila. V Gorici je za organizacijo odgovorna Zveza slovenske katoliške prosvete, za Sovodnje pa Zveza slovenskih kulturnih društev.

Goriška občinska slovenska konzulta o kulturi

V četrtek, 7. marca, se je v goriški občinski palači sestala konzulta za probleme slovenske mestne etnične manjšine. Ker je bil vabljen občinski odbornik za kulturo Antonio Devetag, je bilo zasedanje skoraj v celoti posvečeno kulturi. Odbornik je prisotne seznanil s kulturno politiko občine, ki si prizadeva, da bi ovrednotila zgodovinsko in kulturno bogastvo mesta Gorice in tudi širšega pokrajinskega prostora. Gorica naj bi postala privlačna za turiste in to tudi v sodelovanju z novogoriško občino in kulturnimi ustanovami, ki delujejo na tem področju. Povedal je, da so v teku razne pobude ob 1000-letnici Gorice, ki bodo naše mesto postavile v središče širše pozornosti.

Člani konzulte so odbornika seznanili s slovenskim kulturnim bogastvom v goriškem prostoru in od občine zahtevali, da to upošteva pri pobudah, ki jih organizira. Ob 1000-letnici Gorice je konzulta že izdelala predlog za večjezično fotografsko monografijo goriškega prostora in pričakuje, da jo bo občina podprla.

GOSTILNA

VID PRIMOŽIČ

pri Pavlinu

zaprto ob petkih

GORICA - Drevored 20. Septembra 138, tel. 82117

TISKARNA - OFFSET

GRAFICA GORIZIANA

GORICA - Ul. Gregorčič 18 tel. 22116 - fax 22079

NOVA PREMIERA ODRA '90

IVA KORŠIČ

Mrzlo, vetrovno, a sončno nedeljsko popoldne je privabilo 10. marca veliko število gledalcev v goriški Kulturni dom. Tja so prihitali, da bi si ogledali zadnji trud Odra '90, dramo Franceta Bevka Krivda.

Mladi igralci, ki se že šesto leto zbirajo v gledališki skupini, so tudi letos potrdili svoje veselje do umetniškega ustvarjanja. Čeprav so že drugo sezono brez pravega sedeža, dvorane (vadili so namreč v župnijski dvorani v Stražicah, ker je katoliški dom še zmeraj v popravilu), so že v jesenskem času pripravili tečaj dikcije pod vodstvom igralca in direktorja PDG iz Nove Gorice Janeza Starine. V dolgih zimskih mesecih pa so jih po delu ali učenju čakale še vaje, ki so še posebno naporne v začetku, ko igralci šele pristopajo k tekstu in se približe seznanjajo z junakom, ki ga bodo morali izoblikovati. Za vso požrtvovalnost in vztrajnost, ki so jo vložili v delo, naj gresta vsem članom naše priznanje in zah-

vala. V današnjem potrošniškem času ni lahko najti mladih navdušencev, ki bi se zgolj iz veselja in ljubezni do domače slovenske besede posvečali kulturnim dejavnostim. Gledališke ljubiteljske skupine, ki delujejo v zamejstvu, se najraje ravna po latinskem pregovoru *Ridendo dicere verum* in izbirajo dela iz bogate komedijske zakladnice. Tako pač najbolje zadovoljijo gledalce, ki prav radi zahajajo v gledališče tudi zato, da se sprostijo in vsaj za trenutek pozabijo svoje križe in težave.

Goriška skupina je pod spretnim vodstvom takratnega režiserja Franka Žerjale dosegla svoje prve zavidljive uspehe prav z veseloigrami, a se je v zadnjih letih "spoprijela" z resnejšimi teksti. Pripraviti gledalca do prešernega smeha je težko, a gotovo je še težje zbuditi v njem sočustvovanje, žalost in razmišljanje ob tragičnem dogajanju. Da se tragična situacija ne sprevrže v tragikomično ali celo v balnost, je potreben poseben režiserjev tenkočuten pristop do dela.

Bevkovo dramo prevajajo zelo močna čustva in prav ta so njena gonilna sila, a v režiji Darka Komaca so ostala nedorečena. Krivda, ki bi jo lahko označili kot ljudsko igro, ni izzvenela v vsej svoji polnosti in dramatičnosti. Primanjkovalo ji je rastoče napetosti, ki bi gledalca ujela in ga priklenila nase do konca. Precej moteče je bilo pri tem tudi padanje zastora ob vsakem dejanju. Dogajanje se je trikrat prekinilo in celota se je razbila, gledalčeva pozornost in zbranost pa razblinila. Tudi glasba, ki je spremljala te premore, ni bila ravno posrečena. Mladi umetnik Herman Kosič, ki že nekaj časa uspešno sodeluje pri skupini, si je tokrat zamislil kulise - panoje. Ti so nekakšen neskladen splet realistično-abstraktnih elementov. V ostalih scenografskih pripomočkih in kostumih smo tudi zasledili nekatere anahronizme ter drobne netočnosti, ki so kvarili zunanji prikaz igre, postavljene v obdobje pred prvo svetovno vojno. Igralci so po svojih močeh in izkušnosti skušali čim bolj

prepričljivo in doživeto prikazati dramatični zaplet dejanja in to jim je delno včasih tudi uspelo. V glavnih vlogah so nastopali: Katja Šiligoj - vdova Ana, Matej Klanjšček - njen sin Jože, Tamara Kosič - hči Marička, Kazimir Černic - ponosni, gospodovalni hlapec Ivan, Jordan Fighelli - stric Anton, Marko Černic - simpatični, zapiti sosed Šimen, Elena Bensa - Julka, Matjaž Pintar, Robert Valentinčič, Bogdan Pod-veršič, David Bandelli, Peter Gus, Matija Faganel, Stefano Passelli so z ubranim petjem prikazali prizor v gostilni, ki je nedvomno razgibal sicer prepočasni tempo odrske postavitve dela. Sara Renna, Danjela Klanjšček sta bili dekleti, Robert Juretič - krčmar in orožnik, Peter Klanjšček - sodnik, Robert Valentinčič pa sodni pristav. Vsem igralcem, posebno pa še Eleni Bensi, ki je nastopala kljub resnim težavam z grlom in glasom, ter Kazimirju Černicu, ki je duša skupine, želimo, da bi ne zapustili muze Talije in da bi še naprej gojili njeno umetnost in tako popestrili in z mladimi silami obogatili mestno kulturno življenje, ki kaže v zadnjih letih neko splošno utrujenost.

PROGRAMSKA KONFERENCA KOALICIJE OLJKE

V soboto, 9. marca, je bila v Gorici prva pokrajinska konferenca koalicije Oljke. Kot znano, gre za srečanja, ki se vrstijo po vsej Italiji in so priprava na vsedrjavno zborovanje, ki bo konec marca v Milanu. Koalicijo Oljke sestavljajo razne stranke leve sredine in predstavniki Odborov za Prodijsko. Kot je bilo poudarjeno na konferenci, želi biti gibanje Oljke več kot samo seštevek strank; ohraniti želi angažiranost ljudi, ki so se v teh letih vključili v odbore in želijo aktivno sodelovati pri vsakdanji politiki. Lahko rečemo, da smo v dvorani videli poleg prekaljenih politikov tudi veliko ljudi, ki so se šele sedaj vključili v politično dogajanje in želijo dati svoj doprinos.

Na konferenci so bile najprej sprejete programske teze Prodijske. Kot je povedal prof. Biasiol, gre za pravi program vlade za prihodnjih pet let; zajema vse aspekte moderne države od institucij do šolstva, zdravstva, notranje in zunanje politike itd. Programske teze so sad poglobljenega študija in globokega poznanja

realnosti italijanske države. Ker v tezah ni govora o zaščiti manjšin, je Slovenska skupnost predlagala s pomočjo Ljudske stranke resolucijo o tem argumentu, ki je bila soglasno sprejeta. Prav tako je bila sprejeta še resolucija o pravicah italijanske manjšine v Sloveniji in na Hrvaškem, ki omenja tudi problem hiš istrskih optantov.

Izvoljeni so bili tudi delegati goriške province za državno konferenco v Milanu. Med 14 člani so tudi trije Slovenci, David Grinovero in Bernard Špacapan, ki ju je predlagala Slovenska skupnost, ter Rudi Pavšič, ki ga je predlagala leva komponenta. Na programski konferenci ni bilo govora o kandidatih za prihodnje volitve; vsekakor pa imajo predstavniki Odborov za Prodijsko pravico, da se izrečejo o imenih, ki bodo predstavljena. Prišla je jasno do izraza želja strank in posameznikov, da kljub nemajhnim razlikam sodelujejo in se uspešno postavljajo proti desnemu bloku.

ŠOLSKI SINDIKAT

V minulih tednih je naše časopisje posvetilo precejšnjo pozornost šolski problematiki. Razmišljalo se je o izbiri, pred katero so postavljeni dijaki oz. njihovi starši v trenutku, ko se morajo odločiti, katero šolo bodo obiskovali v prihodnjem šolskem letu; poročalo se je o številu dijakov na posameznih šolah v šolskem letu 1996/97; ugotavljalo se je, da se je osip malčkov iz slovenskih vrtcev na italijanske osnovne šole zmanjšal in da se je negativni trend šolske populacije zaradi upada rojstev končno zaustavil in stabiliziral.

Pred nami pa ostaja dejstvo, da letno zaključuje obvezno slovensko šolo manj kot petdeset dijakov, ki se nato odločajo za nadaljevanje študija na petih slovenskih višjih šolah, na katere se sicer v zadnjih letih vpisujejo tudi posamezni dijaki iz Slovenije.

Podobna številčna skromnost velja tudi za italijanske srednje šole (obvezno šolanje v Gorici zaključijo letno samo 200 dijakov), tako da razni italijanski zavodi skušajo privabiti tudi slovenske dijake z raznimi vabili in prospekti. Slične iniciative so potekale tudi s strani slovenskih zavodov,

vendar bo treba - po mnenju SSŠ - tajništvo Gorica, ki je o teh problemih razpravljalo na svoji zadnji seji - v prihodnje še natančneje prikazati delovanje posameznih zavodov in poudariti možnosti, ki jih pridobi posamezni dijak na slovenski šoli, da celovito razvije in ovrednoti svojo identiteto s poukom v materinem jeziku.

Odborniki so razpravljali tudi o šolski racionalizaciji, glede katere bo v kratkem vsa naša skupnost morala nekaj predlagati z ozirom na številčno šolsko stanje, na nove potrebe tega in širšega prostora in na možnosti, ki se odpirajo našim šolam v perspektivi izvajanja normativ o šolstvu v okviru Evropske skupnosti, saj z golim vztrajanjem in sklicevanjem na neko realnost, ki je večni, tvegamo, da bodo o nas odločali drugi.

SI

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO - GORICA sklicuje v četrtek, 14. marca 1996, ob 20. uri v prvem sklicu in ob 20.30 v drugem sklicu

48. REDNI OBČNI ZBOR v mali dvorani Kulturnega doma v Gorici.

SOVODNJE / FRANJO ROJEC

LJUDSKI PESNIK MLADIM SRCEM

DANIJELO DEVETAK

"Iz ljubezni do
materinščine se drhteče z
besedo ukvarjam..."

Prejšnji teden je bila v Sovodnjah na Dnevu slovenske kulture predstavljena pesniška zbirka rojaka iz Sovodenj Franja Rojca, ki sta jo izdala Kulturno društvo Sovodnje in ZSKD Gorica.

Prav v Sovodnjah, ki so "ob robu domovine" ostale zveste slovenstvu, je bila globoko zaraščena korenina plemenitega, narodno zavednega in zaslužnega moža, ki je z veliko preprostostjo, kakršne je sposoben le močno preizkušen in tenkočuten človek, zlivljal čustva na bel papir.

Življenjska pot ga je komaj enoletnega povedla v begunstvo v Mozirje na Štajersko, nato prek osvajaških pohodov po Somaliji in prek jetništva v Keniji ("tistih mladih, plodnih deset let je pogubil afriški mi svet") nazaj v domače kraje, kjer se je ob opravljanju poklica - najprej državnega finančnega uslužbenca, potem carinskega inšpektorja in višjega deželnega funkcionarja - požrtvovalno ukvarjal z gospodarskim in kulturnim razvojem slovenskih vasi, predvsem domačih Sovodenj. Človeka modernih

nazorov, trdno zaverovane ga v delo, v splošno človeške in narodove vrednote, je mučila zaskrbljenost zaradi krivic, ki se še delajo Slovincem. Ponosen je bil na našo bogato kulturno dediščino, obenem odločen zagovornik ideje o sožitju narodov in odporu proti vsakršni krivici in vojni, "ognjeni sili in železni toči".

Njegova pesniška duša se je z lahkoto vdajala grenkim in otožnim občutkom tihega spominjanja na daljni pozabljeni svet. Misel na usodno minljivost ga je

stalno spremljala kot temna senca. Rad je opeval domače kraje, lepote ljubezni in narave, predvsem kraške ("Veličastno narava svoj čar nam odkriva"). Posebno zanimanje je kazal za krajevno zgodovino, zlasti za zbiranje narodnega blaga. Ker so njegove pesmi blizu ljudem, so jih nekateri sodobni, zlasti primorski skladatelji tudi uglasbili.

Franjo Rojec ostaja prek svojega opusa živa priča svojega časa. Globoka življenjska spoznanja in preprost ljudski slog so njegova veličina.

V srca mladih, ki jih je imel močno rad, je s svojo duhovno oporoko - poezijami, ki se ne nosijo visoko - vsejal kal zdravega domoljubja in čvrste narodne zavesti. Njegova poezija je danes klic, da bi se mladi rod ne predal in bi kleno vztrajal v ohranjanju "starih izročil".

POKOJNI NADI HMELJAK V SLOVO

V ponedeljek, 4. marca, je popoldne žalostno odjeknila na Goriškem novica o prezgodnji smrti znane vzgojiteljice Nade vd. Rójec, katere življenje je ugašalo že v nedeljo, ko so Sovodenci praznovali Dan slovenske kulture s predstavitev knjige Mladim srcem, pesniške zbirke Nadinega moža Franja Rojca, ki je umrl pred poldrugim letom.

Rodila se je v Sovodnjah 29. julija 1928 domačinu Mirku Hmeljaku in Mariji Vižin iz Kromberka. Mla-

dost je preživela v dobi fašizma. Narodno zavedna družina jo je usmerila v pedagoški poklic. Mnogi še danes živijo domačini se spominjajo, kako je učila slovenski jezik med vojno in v dobi nemške okupacije v Sovodnjah in na Peči v ljudski šoli, ki jo je vodil župnik Peter Butkovič-Domen. Tudi takoj po vojni je zbirala mladino in jo pripravljala za vstop iz osnovne na srednjo šolo; učila je tudi peti in vodila cerkveni pevski zbor. Jeseni 1945 je poučevala na

tečaju gospodinjstva v Livku nad Kobaridom, pozneje pa dve leti predmet tehnične vzgoje na srednji šoli v Rojanu v Trstu in od 1951 do 1956 ter od 1963 do 1983 na srednji šoli Ivan Trinka v Gorici. Mladini je vcepljala veselje do dela in čut narodne zavednosti. Njeni bivši učenci, dijaki in kolegi se s hvaležnostjo spominjajo gospe Nade kot dobre vzgojiteljice, ki je bila vedno do vseh prijazna, materinska, preprosta in zelo preudarna.

EPD

Koncert SCGV Komel: Duodena Cantitans in Capella Rudolphina

Sovodnjska cerkev bo v torek, 19. t.m., gostila četrti koncert letošnje koncertne sezone SCGV Emil Komel. Na programu tega večera je glasba pod naslovom *Mirabile mysterium* ali *Glasba v Pragi okrog leta 1600*. Izvajalca večera sta vokalna skupina Duodena Cantitans in instrumentalni ansambel Capella Rudolphina.

Vokalno-instrumentalna skupina je nastala leta 1984 v Pragi na pobudo nekaterih absolventov muzikološkega študija na praški univerzi. Svoja študijska zanimanja je osredotočila na 16. in 17. stol., in sicer predvsem na dela skladateljev, ki so bili povezani s češko kulturo in so bili najbolj priljubljeni v obdobju renesanse. Gre predvsem za krog glasbenikov, ki so se zbirali v dvorni kapeli Rudolfa II. V to skupino so se poleg domačih vključevali tudi glasbeniki italijanskega, nemškega in slovenskega rodu. Med te uvrščamo gotovo znanega Jacobusa Gallusa in manj znanega Aleksandra Horologiusa (Alessandro Orologio), ki je bil baje slovensko-furlanskega rodu. Češka skupina nam bo nudila manj poznan, a izjemno zanimiv program z visoko kvalificiranimi igralci.

Pianist Miran Devetak na Opčinah

Sklad Mitja Čuk prireja v petek, 22. marca, ob 20. uri v Prosvetnem domu na Opčinah dobrodelni koncert 22-letnega Mirana Devetaka, ki se v razredu prof. Igorja Lazka iz Sankt Petersburga na Evropskem konservatoriju v Parizu po triletnem študiju pripravlja na zadnji nivo - Evropsko diplomu.

Začel bo s Prokofievovo tristavno *Sonato št. 4 v C-molu*, manj izvajano od skladateljevih devetih sonat za klavir: gre za razburljivo glasbo, včasih lirično in drugje kruto, vzvišeno nad vsem - značilno za ruskega umetnika. V kontrast sledita Faurejeva zvočna in barvita *Barkarola v fis-molu* ter močna Debussyjeva *L'isle joyeuse*. Drugi del programa obsega sedem Rahmaninovih po vsebini različnih in bogatih preludijev iz op. 2. Pianist se bo torej predstavil z izborom ruskega in francoskega klavirskega repertoarja, ki ga sedaj seveda intimneje doživlja.

KD Danica na Vrhu sv. Mihaela proslavlja 50-letnico ustanovitve

Kulturno društvo Danica je ob 50. obletnici ustanovitve izdalo brošuro, ki vsebuje oris razvoja društva od prvega občnega zbora z dne 15. marca 1946 in seznam članov prvega odbora do danes.

Prvi večer, posvečen jubileju, je bil v soboto, 9. marca, v KŠC Danica. Predsednik društva Boris Frandolič je v pozdravnem nagovoru podčrtal pomen praznovanja in se zahvalil odbornikom, članom in podpornikom. Odbornica Nerina Devetak je odprla razstavo o 50-letnici društvenega delovanja, ki jo je priredila skupaj z Mirando, Kristino, Ksenijo in Markom. S pesmijo *Tiho, prav tiho* je je MIPZ Vrh sv. Mihaela pod vodstvom Marjanke Čevdek začel svoj program. Še prej je skupina mladih pevcev-recitatorjev podala venček pesmi in recitacij, ki ga je pripravila Dorjana Devetak; iz tekstov je vela ljubezen do materinščine, domačega ognjišča in naroda. Mladi pevci so nastopili tudi z orfi-instrumenti. Bogati program je sklenila pesem mladinskega zbora *Slovenska zemlja*.

Očinstvo je z zanimanjem sledilo predvajanju filma o delovanju društva. Na traku se vrstijo dogodki iz vaškega življenja, miklavževanje, pustovanje, izleti in druga praznovanja društva. Nadvse pa je zanimiv prikaz priprave prostora in gradnje kulturnega in športnega središča.

Proslavljanje 50-letnice ustanovitve Kulturnega društva Danica z Vrha sv. Mihaela se bo nadaljevalo v petek, 15. marca, in v nedeljo, 17. t.m. R. DEVETAK

KATOLIŠKA KNJIGARNA - TRAVNIK 25

Vljudno Vas vabimo
na odprtje razstave slikarja

ROBERTA KOZMANA

Umetnika bo predstavil Joško Vetrh.

Galerija Katoliške knjigarne, petek, 15. marca 1996, ob 18. uri.

OBVESTILA

KD Danica obhaja 50-letnico. 15.3. ob 20. uri igra *Pred 50 leti*: 17.3. ob 14.30 osrednja proslava.

Šola krščanskega življenja. V četrtek, 21. marca, bosta dr. Ivan Likar in g. Primož Krečič seznanila navzoče o pripravah na prihod svetega očeta v Slovenijo. Komorna dvorana Katoliškega doma ob 20.30.

Kulturno društvo Ivan Trinka iz Čedadu vabi na predstavitev *Trinkovega koledarja* za leto 1996. Pogovor o zanimivem zborniku bo v petek, 15. t.m., ob 18.30 uri na sedežu društva v ulici IX. Avgusta 8 v Čedadu.

SOŽALJE

Sinovoma Marku in Ivu, sestri Veri in bratu Miru rajne ge. Nade izraža sekcija SSK občine Sovodnje globoko sožalje.

DAROVİ

Za Novi glas: N.N. 200.000; K.K. 200.000; Anton Breclj 40.000 lir.

Za misijone: Anton Breclj 100.000 lir.

Za cerkev sv. Ivana: v blag spomin na pok. Marijo Bratina Nela 50.000 lir.

Za slov. Karitas: v spomin na Ljubko Šorli Z.S. 50.000 lir.

Za mis. Danila Lisjaka: Cilka 100.000 lir.

Za cerkev v Rupi: druž. Klemše za obnovitvena dela 50.000; N.N. 5.000 lir.

Za Zavod sv. Družine: Ussai Clementina 40.000 lir.

Za obnovitvena dela cerkve na Peči: N.N. 5.000; Milka in Ivan Cijan v spomin na Olgo Cijan Ožbot 100.000 lir.

Za obnovo orgel v Mirnu: N.N. iz Rupe 15.000 lir.

SLOVENSKO KATOLIŠKO PROSVETNO DRUŠTVO MIRKO FILEJ

vabi vse člane na

OBČNI ZBOR

v ponedeljek, 18. marca, v prvem sklicanju ob 20. uri ter v drugem ob 20.30 v komorni dvorani ob Katoliškem domu.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

sklicuje

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

v ponedeljek, 25. marca, ob 20.30 v komorni dvorani Katoliškega doma v Gorici

PROSVETNO DRUŠTVO PODGORA

vabi na

DAN SLOVENSKE KULTURE

Sodelujejo: MePZ Podgora, otroška mladinska dramska skupina PD Podgora, govornik Erika Jazbar

Župnijska dvorana v Podgori, četrtek, 21. marca 1996, ob 20. uri.

SCGV EMIL KOMEL

"Glasba vedri duha in plemeniti srce"

EMIL KOMEL (1875-1960)

SPOMINSKI VEČER

Izvajalci: Dimitrij Rejc-orgle, Ženski in mešani zbor Glasbenega ateljeja E. Komel, Hilarij Lavrenčič-pevovodja.

Cerkev sv. Ignacija na Travniku v Gorici, nedelja, 31. marca 1996, ob 19.30.

SLOVENSKI CENTER
ZA GLASBENO VZGOJO
EMIL KOMEL

Koncertna sezona 1995/96

DUODENA CANTITANS, CAPELLA RUDOLPHINA

dirigent Peter Danek

J. Gallus, A. Orologio, G. Gastoldi, N. Zangius, C. Zanotti

Cerkev sv. Martina v Sovodnjah, torek, 19. marca 1996, ob 20.30

11

ČETRTEK
14. MARCA
1996

V TRICESIMU SEMINAR ZVEZE UCSI

V nedeljo, 10. marca, je bil v Tricesimu v čudovitem gradu nad tem prijetnim furlanskim mestecem seminar Katoliške zveze italijanskega tiska-Unione cattolica della stampa italiana. Pri organizaciji posveta je sodeloval tudi Center za družbene komunikacije škofij Vidma, Pordenona, Gorice in Trsta.

Naslov posveta je bil V labirintu novic-Družba, vrednote, informacija: časnikarji Furlanije Julijske krajine se sprašujejo. Na seminarju je najprej spregovorila dr. Maria Luisa Bionda iz Centra za opazo-

vanje družbenih komunikacij pri univerzi Università Cattolica v Milanu. Dr. Bionda je govorila o družbi, vrednotah in informaciji. V dolgem posegu je najprej razčlenila pomen informacije v današnjem času in se dotaknila pomena vrednot v današnjih javnih občilih, ko je skorajda res, da vrednote ne obstajajo, če se o njih ne poroča. Povedala je, da ima današnji informacijski prostor zelo veliko vlogo v svetu, vrednote pa so lahko pravilno podajane ali pa jih sploh ni. Vsekakor je bila mnenja, da informacija lahko pogojuje vrednote in s tem družbo.

Dr. Duilio Corgnani, duhovnik, ki je tudi odgovorni urednik videmskega škofijskega glasila Vita cattolica in predsednik vsedrjavne zveze italijanskih katoliških tednikov, je govoril o izzivih družbenih komunikacij italijanski Cerkvi in Cerkvi v Furlaniji Julijski krajini. V svojem konkretnem posegu se je veliko zadržal pri nedavnem vsedržavnem cerkvenem posvetu v Palermu, kjer so veliko govorili o važnosti komunikacij in informacije v današnjem svetu. Javno se je vprašal, kakšno vlogo lahko ima danes v javnih občilih katoliški časnikar, če jo sploh ima, seveda.

Sledila je debata, ki je bila lepa priložnost, da smo se časnikarji katoliških glasil v FJK lahko med seboj bolje spoznali.

-JP-

PASTIRČEK ŠT. 7

JURIJ PALJK

Izšla je sedma številka Pastirčka, ki jo izdaja Zadruga Goriška Mohorjeva v Gorici. Lepo revijo za otroke urejuje g. Marjan Markez, ki skrbi, da postaja Pastirček vedno bolj zanimiv.

Tudi to številko Pastirčka je naslikala zelo dobra ilustratorica Danila Komjanc, saj so njene slike - risbe nevsiljivo všečne; otrokom zelo ugajajo predvsem zaradi belih polj, ki jih lahko po mili volji barvajo. Sonce vabi je naslov pesmi Zore Saksida, dvostransko slikanico o najrevnejšem otroku pa sta pripravili Anka in Danila Komjanc. V rubriki Evangelij uči je tokrat govor o Jezusu in otrocih. Vojan Tihomir Arhar je v Pastirčka prispeval pesmico Odhod in zgodbo o vrbacu in žabi. Janez Povše v nadaljuje zgodbo o dečku, ki ni hotel

videti dobrega, in Kdaj se čudež zgodi. Mariza Perat tokrat piše o frančiškanskem samostanu v Gorici, Zora Saksida nadaljuje s pomenki, Trije zajčki pa je naslov pesmice Avguste Smolej.

Zelo lepa je stran, posvečena drevesom smreke in jelke, ki sta zares lepo opisani in naslikani. Rubrika Danila Čotarja Čiv, čiv, še dolgo bom živ je tokrat posvečena kanji ali mišarju. Čotar v svojem izredno duhovitem slogu opisuje uje, do, ki je pogosta tudi v naših krajih. Sledijo zapisi o počitnicah in vabila v letošnjo kolonijo. V lepi rubriki Tudi mi smo rasli s Pastirčkom so tokrat objavljena pisma Pastirčku pokojnega televizijskega snemalca Saše Ota, profesorice Majde Cibic in odvjetnika Damijana Terpina. Barbara Rustja ureja rubriko Super-kuhar-

hari svetuje in tokrat je na vrsti mlečna polenta s sirom, Ljuba Smotlak nadaljuje s Pastirčkovo zgodovino, Anamarija Zlobec pa je napisala zgodbo Ptčki se ženijo.

V rubriki Pastirček vabi se že govori o Pastirčkovem dnevu 14. maja. Urednik vabi mlade bralce, naj mu povejo, kako si zamišljajo Pastirčkov dan in kakšna naj bi bila zaključna prireditev. Sledijo uganke izpod peresa Katrin Komjanc, učenke osnovne šole A. Gradnika v Števerjanu. Morda najbolj brana rubrika je Pastirčkova pošta, katere se je tokrat nabralo kar za sedem strani, na katerih pa so objavljene tudi risbe mladih prijateljev Pastirčka. Na predzadnji strani je objavljena pesem Ledene ropotuljice Zore Saksida, ki jo je uglasbil Ivo Bolčina. Pastirčkovo zadnjo stran pa so napolnile razne uganke v že tradicionalni rubriki Pastirčkovo razvedrilo.

OBISK AMERIŠKE LETALONOSILKE

NEPOZABEN OGLED U.S.S. GEORGE WASHINGTON

ERIK DOLHAR

Pred dvema tednoma se je sredi Tržaškega zaliva zasidrala trenutno največja ameriška letalonosilka vrste Nimitz, U.S.S. George Washington.

Poleg te ogromne jeklene zverine je v ameriški mornarici še pet drugih letalonosilk iste vrste (Saratoga, Kennedy, Roosevelt, America, Eisenhower). Nisem vedel, da je Washington največja, dokler mi niso razložili, da Saratogo uporabljajo le še za vežbanje. Letalonosilka se ni zasidrala sredi Tržaškega zaliva zato, ker je ogromna, temveč zato, ker jo poganjata dva jedrska reaktorja, s katerima lahko ladja opravi več kot milijon morskih milj, ne da bi potrebovala niti kančka goriva. Zakon predvideva, da se tovrstne ladje ne smejo zasidrati ob pomolih, temveč več kot dve morski milj od obale. Tako je impozantna letalonosilka za skoraj teden dni prežala pod Kontovelom sredi dveh ukrajinskih tankerjev, ki sta v zalivu zasidrana že leto dni, ker posadki nimata denarja, da bi se vrnila domov.

Tisti večer se je na Trst s kraških obronkov spustila za nas čisto običajna burja, na katero pa izurjeni ameriški mornarji niso navajeni,

tako da sem se v zgodnjih jutranjih urah vkrčal na povezovalni čoln s skupino marincev, ki so morali prespati na parketu tržaške športne palače, kjer je zanje poskrbela civilna zaščita. Valovi se niso umirili niti zjutraj, tako da je bila polurna plovba proti U.S.S. George Washington vse prej kot prijetna.

Letalonosilka je bila privezana na betonsko ploščad, za katero sploh nisem vedel, da obstaja na odprtem morju med Barokovljami in Grljanom. Zaspali vojaki so kar gledali, kako sem skakal z ene strani čolna na drugega, da bi s svojim fotografskim aparatom ujel približevanje tej "24-nadstropni palači". Končno smo se izkrcali pred krmo ameriške letalonosilke. Z mornarjem sva se sprehodila mimo letal vrste F-14. Potem ko mi je razložil nekatere detajle, kot so vijoličaste cevi za gorivo, mi je zagotovil, da si bom vse to lahko mirno ogledal kasneje. Po strmih stopnicah sva se povzpela za nekaj nadstropij in po nekakšnem labirintu prišla do majhnih vrat, za katerimi je v tesni sobi za velikim računalnikom sedel major,

ki sem ga že poznal. Izrekel mi je običajno ameriško toplo dobrodošlico in se mi najprej opravičil, da nima veliko časa, ker se še vedno ukvarjajo z vrnitvijo na krov velikega števila mornarjev, ki so zaradi silovite burje morali prespati na kopnem. Zato je mladeniču, ki me je dotlej spremljal, ukazal, naj me pospremi; za popotnico mi je dal modro mapo, v kateri so zbrani podatki o letalonosilki, njene značilnosti, biografija vodilnih mož na krovu ter fotografije. Moje prvo vprašanje se je nanašalo na vlogo, ki jo imajo pri operacijah IFOR-ja v Bosni. Odgovoril mi je, da je ta letalonosilka nekaka strateška baza Natovih sil na kopnem, da pa ne spada direktno pod komando IFOR-ja. Vsekakor je njena vloga nadzorstvo prostora v

Mogočna letalonosilka "na pohodu"

Južnem Jadranu, od koder lahko letala nemudoma vzletijo proti Bosni.

Pospremil me je do vzletne steze, ki me je najbolj zanimala. Razložil mi je, kako na štiri dolge žlebe postavijo letala, ki so pripravljena za vzlet. Za njihovimi reaktorji dvignejo nekakšne jeklene zidove, tako da letalo pridobi čim več na začetni moči. Tedaj lahko piloti poženejo na vso moč in z nekaj sto metrov zaleta vzletijo. Prista-

nek je precej bolj kritičen, saj tik pred pristankom piloti naročijo kontrolnemu stolpu, naj dvigne jeklene žice, na katere se letalo ob pristanku "pripne". V primeru, da bi ta žica ne zdržala napora, je predvidena nekaka mreža, o kateri pa mi je Kurt povedal, da je k sreči ni še videl uporabiti. Sprehodila sva se po prostorni vzletni stezi, ob kateri je bilo nekaj letal vrste F-16, ki so jih s posebnimi dvigali dvignili iz spodnjega hangarja, ter nekaj helikopterjev. Predstavil mi je še pilota, ki mi je nekoliko podrobneje razložil občutke ob vzletu in pristanku na krovu letalonosilke. Ogledala sva si še kontrolni stolp, nadstropje, kjer je vodstvo ladje, ter višje prostore, v katerih je "air boss", se pravi "zračni šef", ki nadzoruje polete. Nazadnje me je Kurt peljal še v ladjsko trgovino, kjer sem si za spomin kupil jopič in čepico ladje. Vojak se je

bolj sprostil v pogovoru, ko sva nekajkrat šla v kladilnico ali do avtomata Coca-cola. Spoznal sem, da so vsi vojaki na ladji prostovoljci, ki morajo služiti vsaj tri leta; to obdobje, denimo v primeru pilotov, se lahko podaljša tudi na šest let. Po rodu je mladenič Nemec, kar bi lahko že sodil po imenu Kurt; po političnem prepričanju pa je trd konservativec, ki poveljuje politiko Busha in Reagana, kar bi lahko bilo za ameriškega vojaka sicer precej navadno. Zahvalil sem se mu za prelepe trenutke, ki sem jih preživel na mastodontski letalonosilki U.S.S. George Washington, ter stopil na betonasto ploščad, od koder me je po dolgem čakanju v sončnem, a izredno vetrovnem vremenu, povezovalna ladja dostavila do pomola v tržaškem pristanišču.

KRŠČANSKI DEMOKRATI SAMOZAVESTNI V SVOJI POLITIKI

MARJAN DROBEŽ

VOLILNE REFORME?

Predvolilna vročica v Sloveniji dosega vrhunec, čeprav bodo državnozborske volitve šele pozno jeseni ali celo konec leta. Stranke tekmujejo v predstavljanju domnevnih zaslug za razvoj države in njeno demokracijo. Posamezne namere glede morebitnih sprememb volilne zakonodaje pa vendarle omogočajo delen pogled "za kulis" v posameznih strankah.

Odmeven je predlog Socialdemokratske stranke, naj bi poročni sistem, ki velja za volitve, nadomestili s t.i. večinskim sistemom. Opozoriti je treba, da je tudi sedanja volilna zakonodaja v marsičem pomanjkljiva in preživela. Trdi namreč, da je za povprečnega Slovenca "veljavni volilni sistem do nespoznavnosti deformiran" "poročni" sistem, ki ga večina volilcev ne more več dojeti kot proporcionalnega. Če v takšen sistem vključimo še t.i. nacionalne liste, ki so omogočile, da so v Državnem zboru tudi poslanci, ki so na volitvah prejeli neznatno število glasov, lahko govorimo že o prevladi večine volilcev, ki so mislili, da volijo konkretne kandidate." Polemike in zvečine odklonilna stališča povzročajo tudi omenjena pobuda socialdemokratov oz. Janše. Odpor predvsem zaradi

tega, ker večinski volilni sistem praviloma vzpostavi dvostrankarski, t.j. dvopolni politični prostor, ko se za prevlado bojujejo le dve usmeritvi. Takšen sistem bi Slovenijo lahko politično razdelil na dve polovici: na levico, v kateri bi prevladovali nekdanji komunisti in njihovi "sopotniki", in na desnico, v kateri bi se prepoznavale druge stranke. Večinski volilni sistem pa bi tudi omogočil predvolilne sporazume strank, npr. dogovor t.i. spomladanskih strank (socialdemokratov, Slovenske ljudske stranke in Slovenskih krščanskih demokratov) o oblikovanju vladne koalicije, pri čemer Janša ne prikriva, da bi v takšni koaliciji vodilna vloga morala pripadati socialdemokratu.

Predsednik Državnega zbora Školč je pobudo za referendum o uvedbi večinskega volilnega sistema za zdaj sicer blokiral, češ da ni mogoča, dokler je v parlamentarnem postopku tudi druga pobuda o spremembah volilne zakonodaje, ki so jo prav tako vložili socialdemokratski poslanci. O sporu bosta odločali Ustavno sodišče in Vrhovno sodišče Slovenije.

REFERENDUMI

Sicer pa so zahteve po referendumih postale v Sloveniji pravilo in moda. Poslanec "z zeleno usme-

ritvijo" dr. Leo Šešerko napoveduje zbiranje podpisov za referendum o zaprtju jedrske elektrarne Krško. Če bi njegova pobuda uspela, bi morali elektrarno zapreti najkasneje do 31. decembra leta 2006. Sedaj je predvideno, da bi jo zaprli leta 2023.

DRNOVŠEK: V EVRO-PO!

Drnovšek v predvolilnem času prepričuje javnost o tem, da je vladna koalicija omogočila "zgodbu o uspehu", čeprav razmere v Sloveniji tega ne potrjujejo. Hkrati utemeljuje nujnost vključevanja Slovenije v razne mednarodne povezave, zlasti v Evropsko unijo. Takšno usmeritev naj bi Slovenci potrdili na referendumu. Vendar Drnovšek zaradi slabih odnosov z Italijo, ki sedaj predseduje Evropski uniji, meni, da bi Slovenija obšla fazo pridruženega članstva in dala prošnjo za neposreden sprejem kot polnopravna članica. Po njegovem naj bi se to zgodilo do leta 2001. Gre za ne navadno potezo, na katero je najbrž mogoče kmalu pričakovati polemičen odziv iz Rima.

MAJHNI DOGODKI

Za sedanje politične razmere, ki jih obvladujejo predvolilne priprave, so značilni tudi nekateri majhni dogodki, ki morda nimajo medsebojne zveze. Ljubljanskemu županu Di-

mitriju Ruplu so neznanci menda zagrozili s smrtjo, če bi pristal na odstranitev spomenikov Edvardu Kardelju in Borisu Kidriču v središču Ljubljane. Slovenskim politikom se menda ni treba več bati telefonskih prisluškovanj, pač pa se nekateri poslanci in drugi politiki, ki so bili nemara preveč tesno povezani s prejšnjim režimom, boje možnih obračunavanj oz. očitkov v javnosti.

PROSLAVA SKD

Najvažnejši politični dogodek prejšnjega tedna pa je bilo gotovo proslavljanje sedme obletnice ustanovitve Slovenskih krščanskih demokratov. Predsednik Peterle je vlogo in delež stranke povzel v izjavi, "da je za nami sedem let trdega dela; upam, da smo krščanski demokrati v tem času Sloveniji vrnili srce, dušo in nasmeh." Med ocenami delovanja stranke je tudi mnenje, da je Lojze Peterle kot zunanji minister dosegel "zgodovinski kompromis" z Italijo, ki pa ga je vlada zavmila. Tako ugodne rešitve sporov med Slovenijo in Italijo - tudi po mnenju nekaterih tujih obiskovalcev - najbrž ne bo mogoče več doseči.

POLEMIKE O FOJBAH

Medtem ko se začele polemike o t.i. fojbah in pobojih med zadnjo svetovno vojno in po njej. To bi lahko povzročilo nadaljnje poslabšanje odnosov med Slovenijo in Italijo.

Likovna razstava v Dornberku

V Dornberku se nadaljuje niz prireditev v počastitev 700-letnice tamkajšnje župnije. V petek, 8. t.m., je v avli osnovne šole bila odprta likovna razstava, ki ima deloma zgodovinski, deloma pa aktualen značaj. Na ogled so dela Melite Rojic (1879-1924), Rudolfa Saksida (1913-1984) in Davorina Rojca (r. 1947).

Kot je videti že iz priimkov, gre za ustvarjalce, ki so vsaj sorodstveno povezani z Dornberkom oz. Zaloščami, eden pa je tam tudi rojen. Razstava nam daje možnost, da se spoznamo s klasičnim slikarskim pristopom, ki ga zaznavamo v akvarelih Melite Rojic, slike Rudolfa Saksida pa se včenjajo v evropski modernizem, pri čemer opazamo vplive kubizma in nadrealizma. Zelo aktualen je v novejših delih Davorin Rojca. Tudi on je v začetku ustvarjal realistično, danes pa se nam predstavlja s prepričljivimi abstraktnimi kompozicijami, ki so nekakšen odsev umetnikove notranjosti.

Petkovo odprtje razstave v Dornberku sta spremljala razlaga razstavljenih del in glasbeni spored. O Davorinu Rojcu je spregovoril umetnostni zgodovinar Marko Vuk, Melito Rojic pa je predstavila umetnostna zgodovinarica Verena Koršič-Zorn, ki je prebrala tudi besedilo odsotnega Milka Rennerja o Rudolfu Saksidu. Celotni večer je v imenu pripravljalnega odbora celoletnih prireditev v Dornberku povezoval Rajko Harej. V glasbenem sporedu sta nastopila nekoliko okrnjen moški oktet iz Dornberka pod vodstvom Lojzeka Vodopivca in godalni kvartet Glasbene šole iz Nove Gorice. M.V.

Sodni postopek proti požigalcem vasi Ustje

Nepolitična in nestranska organizacija Forum za Goriško je v posebnem dokumentu javna občila obvestil, da namerava dati pobudo za uvedbo kazenskega postopka zoper storilce vojnega zločina v vasi Ustje pri Ajdovščini. S tem odgovarja na profašistično kampanjo proti Slovincem in Sloveniji, ki je z vključitvijo rimskih sodnih organov prešla v novo, višjo fazo.

Ob tem je v dokumentu omenjene organizacije, ki jo vodi novogoriški odvetnik Joško Štrukelj, poudarjeno, da v Italiji niso nikomur sodili zaradi zagrešenih vojnih zločinov. Tako so ostali nekaznovani tudi vsi zločini, ki so jih v Sloveniji in še posebej na Primorskem povzročili pripadniki italijanske fašistične milice oz. redne vojske. Forum za Goriško meni, da bi morali preučiti možnosti uvedbe postopkov zoper storilce teh zločinov pred slovenskimi sodišči. Kot prvi primer predlaga, da se preuči možnost uvedbe postopka za vojni zločin, storjen na Ustjah 8.8.1942. Tistega dne so pripadniki italijanske vojske in policije izvedli kazensko akcijo nad mirno vipavsko vasjo Ustje. (Represalija naj bi sledila uboju karabinjerskega častnika, ki naj bi ga izvedli partizani. Partizanski napad pa je bil v tem primeru izmišljen, saj naj bi častnika v resnici ubili prepadniki alpske enote italijanske vojske). V tej akciji so požgali 80 hiš; vse razen cerkve, župnišča in stanovanjske hiše neke nemške državljanke. Požgali so tudi 7 hiš v sosednjem zaselku Uhanje. Ustreljenih je bilo 8 moških, druge moške pa so odpeljali v tedaj ustanovljeno koncentracijsko taborišče v Zdravščini. Ženske in otroke iz Ustij so pregnali v Ajdovščino.

O pobudi za uvedbo kazenskega postopka bo Forum za Goriško odločil na bližnjem zasedanju. Odvetnik Joško Štrukelj je o zadevi seznanil tudi generalnega javnega tožilca Slovenije dr. Antona Drobniča. Predsednik Krajevne skupnosti Ustje Marko Stibilj pa je v pogovoru za naš tednik menil, da bi vas oz. njeni prebivalci za omenjeni požig, žrtve in škodo, morala dobiti primerno denarno odškodnino. M.

KDO JE V RESNICI UBIL KRAMBERGERJA?

MILAN GREGORIČ

Zgodbina o smrti Ivana Krambergerja (7. junija 1992) še ni končana.

Redkokdo je verjel, da je bil Krambergerjev morilec Peter Rotar, vinjeni lovec iz Jurovskega dola, ki je dejanje priznal pred sodiščem. Nedavna oddaja na TV kanalu A (3.1.1996) je dodatno okrepila sume o morebitnem političnem ozadju tega gnusnega zločina. Preiskava namreč "ni našla" krogle; in če ni krogle, ni mogoče določiti niti puške. Naknadno izvedeni preizkusi naj bi - celo po izjavi specialista za balistiko - dokazali, da je bila Rotarjeva puška na razdalji, v kateri naj bi bil ubit Ivan Kramberger, nenatančna (nosila naj bi 10 cm više in desno) ter bi tako lahko zadela v cilj kvečjemu slučajno. Kot dokaz za krivdo je bila pač uporabljena zatečena Rotarjeva (lovska) puška, prazen tulec, sveže

saje in predvsem osumljenčevo priznanje. Rotarjev branilec, ki napoveduje revizijo procesa, je bil še bolj zgovoren. Pravi namreč, da so številni predstavniki kriminalistične službe, ki so kmalu prihiteli na mesto uboja, opustili preverjanje številnih dokazov, ki bi lahko potrdili ali pa tudi zanikali, da je strel prišel iz Rotarjeve domačije. Še več, opustili bi naj oz. celo uničili dokaze, ki bi lahko potrdili branilčevo tezo, da je strel prišel iz prazne in neobljudene sosedove (Roškarjeve) stavbe. V enem izmed prostorov te stavbe, iz katerega bi se tudi dalo streljati na Krambergerja, je bil namreč najden pred oknom stol, ki bi lahko služil kot opora strelcu in s katerega je bilo sveže strgano usnjeno sedlo, lahko prav z namenom, da se zabriše sled morilčevega obuvala. Branilec namreč trdi, da je strel zanesljivo prišel iz notranjosti prostorov, ker se je lahko na ta način najlažje prikrilo me-

sto streljanja. Na ta način je tudi okno ostalo nekje nedotaknjeno in zaprašeno, kar je preiskava uporabila kot dokaz, ki govori proti taki možnosti. Po branilčevih izjavah pa naj bi bili celo še na okvirih stola vidni določeni sledovi. In prav na njegovo zahtevo naj bi policija, z namenom preverjanja teh sledov, stol odnesla, vendar ni bilo iz tega nič ter je stol kasneje izginil neznanokam. Zanimivo in nenavadno je bilo tudi razburjanje branilca in sosed, kako da si je policija dovolila opraviti preiskavo v tej nenaseljeni sosedovi stavbi brez njegove pristojnosti, brez jemanja prstnih odtisov ipd. In nič manj zanimivo ni bilo skoraj enoglasno mnenje vseh nastopajočih v oddaji, da popolnoma pijani Rotar z nezanesljivo puško in s številnimi vmesnimi oviromi (drevesne veje id.) v nobenem primeru ne bi mogel zadeti ravno Krambergerja sredi velike množice ljudi. Nenavaden je bil tudi obraz preiskovalnega sodnika, ki se je ob novinarjevem vprašanju, ali je bil preiskovalni postopek res nepristranski in temeljit, povsem zmedel, zablokiral

in dajal čutiti, kot da se znoji. Predvsem pa je bil zgovoren tudi sam Rotar, ki je povsem prostodušno priznal, da je bil takrat pijan do neprištevnosti, da so ga silili k priznanju krivde, da mu je bilo vseeno, kaj govori, in da bi si takrat podpisal tudi lastno smrtno obsodbo. Sporočila in razkritja oddaje sprožajo v človeku vrsto srh vzbujajočih misli in vprašanj. Je bil morda z ubojem Krambergerja podtaknjen prvi demokratično izvoljeni slovenski vladi ob njeni popolni nemoči "perfekten" in gnusen politični zločin? Je bil mar tudi Rotar žrtvu jagnje kake bivšemu režimu kriminalno-policijske navede in to žrtev, ki je bila ob nekaj navideznih materialnih dokazih vendarle obsojena predvsem na podlagi lastnega priznanja, iztrganega v več kot kočljivih okoliščinah, kot v starih dobrih časih? Je bila morda tudi v tem primeru resnica močnejša od kletke in se je tako začela nezadržno prebijati na dan? Morda nam bo na ta in mnoga druga vprašanja odgovoril čas, ki neusmiljeno razgalja še tako popolne laži.

Prodaja Novega glasa v Kopru:

PRIMORSKI TISK (Gregorčičeva 23, Ilirska Bistrica), PRIMORSKI TISK (Maksima Gorkega, Izola), DELO-PRODAJA D.D. (avtobusna postaja, Izola), TOBAČNA LJ (Boss tržnica, Koper), TOBAČNA LJ (Prešernov trg 6/A, Koper), TOBAČNA LJ (Čevljarska 1, Koper), DELO-PRODAJA D.D. (Šalara, Vanganeljska, Koper), DELO-PRODAJA D.D. (Luka, Vojkovo nabr., Koper), DELO-PRODAJA D.D. (Kocjančič, Koper), DELO-PRODAJA D.D. (Pri Soči, Koper), STOJKOVIČ DRAGAN (Beblerjeva 3, Koper), REDENŠEK EMICA (Tomsčeva ul., Koper), HAJBAN DANIJELA (OB-SB Koper, Koper), TRAFIKA-FUNNY SHOP (Tržnica-Pristaniška, Koper), PRIMORSKI TISK (Obala 43, Portorož), PRIMORSKI TISK (Titov trg 3, Postojna), KIOSK UNIKAT (Gregorčičeva 23, Ilirska Bistrica).

NAPOVEDUJE SE NOV DEŽELNI ZAKON O KMETIJSTVU

Deželna vlada Furlanije Julijske krajine je razpravljala o novem, poenotenem zakonskem besedilu o kmetijstvu. Osnutek, ki ga obravnavajo, ima trenutno 105 členov. Ko bo novi zakon o kmetijstvu sprejet, bo odpravljenih kakih 50 zadevnih zakonov in približno 180 postavk v deželnem proračunu. Odbornik za kmetijstvo Zopolato je ob predstavitvi poudaril, da gre za zakonsko besedilo, s katerim se bo dežela prilagodila evropskim normativam. S tem bo tudi odpadla nevarnost, da bi deželna

uprava kršila evropsko zakonodajo in s tem tvegala, da bi morala vračati Bruslju že dodeljene prispevke. Novi zakon dejansko prenavlja dosednji odnos uprav do kmetijstva. Med drugim predvideva, da morajo kmetijski podjetniki ob vsaki prošnji za denarne prispevke predložiti načrt in predračun, o katerem se bo moral v naslednjem polletju izreči pristojni deželni urad.

Deželna uprava se tudi zavzema, da bi prišlo do preustroja dodeljevanja posojil v kmetijstvu. Slednje vprašanje bo terjalo posebno pozornost, vendar napovedujejo, da bo rešeno v prihodnjih šestih mesecih.

MOČ ZDRAVILNIH RASTLIN

JELENA STEFANČIČ

IZPADANJE LAS

Izpadanje las je večkrat posledica pomanjkanja silicija v hrani. Največ silicija je v prosu, zlasti v luščinah. Da zaustavimo izpadanje las, vzamemo vsak dan zvrhano čajno žličko prosenih luščin, ki jih čez dan namakamo v kozarcu hladne vode. Pred spanjem popijemo tekočino z luščinami vred. Začetno zdravljenje naj traja mesec dni, nato terapijo ponavljamo vsak mesec 10 do 15 dni.

Proti izpadanju las svetujemo tudi redno uživanje orehovitih jedrc.

Gosja trava (Potentilla Anserina L.)

POZABljena STROČNICA: BOB

Bob je zanimiva in starodavna povrtnina, ki spremlja človeka od davnine. Bob je odporen proti pozebi in ga lahko zaužijemo, ko je še v stročju, lahko pa tudi kot sveže ali posušeno zrnje. Vsekakor je bob izredno bogat z beljakovinami. Mladi bob je idealna hrana za diabetike in za otroke.

Na podeželju je bil bob do srede prejšnjega stoletja splošno razširjen in je bil ob prosu osnovna hrana prebivalstva, preden so ju izpodrinili fižol, krompir in koruza. O tem priča tudi dejstvo, da o bobu in njegovih značilnostih govori cela vrsta pregovorov in rekov. Tako smo verjetno že slišali, da je kdo rekel, da je nekaj kot "bob ob steno" ali "reci bobu bob in popu pop". Naravnost pregovorna trdota boba pa se je, kot kaže, izkazala tudi glede

ohranitve in ponovnega širjenja te povrtnine, saj opažamo, da ga v zadnjih letih spet intenzivneje sadijo, in to v skladu z naraščanjem zanimanja za biološko prehrano.

Prvi dnevi marca so primeren čas za saditev te povrtnine, saj kali pri 5 stopinjah C. Bob je primeren za rahlo bazično in organsko bogato zemljo, čeprav zadovoljivo rodi tudi v bolj pusti prsti. Slabo pa bo uspeval v prevlažni zemlji. Bob sadimo v vrste ali grmičke podobno kot grah. Nekaterim sortam moramo postaviti tudi oporo. Dovolj je, da na eno in drugo stran vrste napnemo žico, ki naj podpira grmičke. Mraz ali nepričakovana slana skaljenemu bobu ne škodita, seme pa sploh ne bo skali, če ga bomo posadili v premrzlo in prevlažno zemljo. Ko bob začne cveteti in razvijati stroke, moramo poskrbeti, da ga

redno zalivamo. Tik pred cvetenjem rade začnejo napadati bob črne listne uši. Navadno napad prizadene predvsem vršček rastlin. Zato bomo odstranili kakih 10 cm vrščka in s tem tudi spodbudili nastavek strokov.

Še zlasti če kuhamo posušeno zrnje, je bob tečna in nekoliko grenka hrana. Zato v tem času v glavnem kuhamo sveže o-luščeno, še mehko zrnje, lahko pa tudi obiramo in kuhamo še nedozorele stroke. Pred kuhanjem stroke olupimo.

Za konec še opozorilo. Vedeti moramo, da je bob dragocen, tudi ko že obere vse stroke. Tedaj porožemo stebela do višine 10 cm nad zemljo. Če so stebela zdrava in jih ni napadla kaka glivična bolezen, jih lahko vržemo na kompostni kup. Korenine in strnišče pa bomo zakopali, saj je na njih veliko bakterij, ki vežejo dušik in tako bogatijo zemljo s tem elementom.

Izredno zanimanje za sejma Alimenta in Ortogiardino

Z veliko torto so na videmskem sejmišču proslavili letošnjo, deseto izvedbo sejma Alimenta, ki je posvečen predstavitvi izdelkov prehranske industrije, ponudbi v gostinstvu in opreči za potrebe gostinske dejavnosti. Na sejmu, ki se je začel 2. t.m., končal pa v sredo, 6. t.m., je sodelovalo 250 razstavljalcev. Sejem Alimenta si je ogledalo več kot 35.000 obiskovalcev.

V Pordenonu pa je bil do 10. marca odprt letošnji spomladanski sejem Ortogiardino, ki je posvečen vrtnarstvu in okrasnim vrtovom. Letos ga prirejajo že sedemnajsto leto. Svoje blago ponuja kakih 200 razstavljalcev, ki v glavnem

prihajajo iz severovzhodnih italijanskih dežel. Med najbolj zanimivimi in obiskanimi je razstaveni prostor Deželne ustanove za razvoj kmetijstva ERSa, ki je letos posvečen turistični ponudbi kmetij na tem območju. Tudi letos so organizatorji poskrbeli za več strokovnih posvetov. V petek, 8. t.m., so govorili o vprašanju organizacije turističnih kmetij. Naslednjega dne je bil na sporedu posvet o zaščiti vrtov in ostalih poljščin ter nasadov pred naravnimi ujmami in zavarovanju kmetijskih pridelkov. V nedeljo, 10. t.m., je bilo srečanje čebelarjev. Tudi letos je obiskalo sejmišče v Pordenonu zares veliko ljudi. Sejem si je ogledalo tudi več tisoč Slovencev in Hrvatov. Organizatorji menijo, da je sejmišče obiskalo skupno kakih 65.000 ljudi.

KAŠELJ

Kašelj odpravimo s čajem iz listov in cvetov marjetice. Ščep čaja poparimo s skodelico vrele vode in to pustimo nekaj časa stati. Poparek sladkamo z medom. Na dan popijemo dve ali tri skodelice tega čaja.

Dobro domače zdravilo proti kašlju pripravimo iz dišečih vijolic. Za poparek vzamemo ščep posušenih listov in cvetov, ki ga sladkamo z medom. Popijemo po tri skodelice na dan.

Za otroke in slabotne je najboljši sirup iz cvetov dišečih vijolic in poljskega maka. Dva ščepa cvetov poparimo s skodelico vrele vode in to pustimo, da

nekaj časa stoji v pokriti posodi. Nato precedimo in poparek nalijemo na 150 g prežganega sladkorja. Na ognju sladkor razmehčamo in sirup je tako pripravljen. Vzamemo ga vsako uro eno ali dve žlički, dokler traja kašelj.

NIZEK KRVNI TLAK

Pri nizkem krvnem tlaku vzamemo ščep posušenih in drobno narezanih listov bele omele in jih namakamo čez noč v polovici litra hladne vode. Količina izvlečka zadostuje za ves dan.

Proti nizkemu krvnemu tlaku je zlasti dobro redno uživanje lešnikov. Na dan pojemo 20 do 30 jedrc.

Krvni tlak povišuje tudi čaj iz baldrijanovih semen. Trideset gramov zdrobljenih semen moramo kuhati četrt ure v dveh decilitrih vode. Vsaki dve uri popijemo po eno žlico.

ZVIŠAN KRVNI TLAK

Staro preizkušeno zdravilo za znižanje visokega krvnega tlaka je česen. Jemo surovega po štiri stroke na dan.

Odlično uravnava pritisk tudi glog. Zmešamo posušene glogove plodove, cvetove in cvetne vršičke; vsakega enako. Plodove prej zdrobimo in zmeljemo. Veliko žlico te mešanice polijemo s skodelico vrele vode in pustimo nekaj časa na toplem. Čaj pijemo čez dan po požirkih.

LEDVIČNI KAMNI

Ledvične kamne topi svež limonin sok. Na dan zadostujeta dve limoni. Dvakrat na dan - dopoldne in popoldne - popijemo kozarec vode, v katerem je svež sok ene limone.

Ledvične kamne odpravljajo in napade blaži čaj iz naslednjih zeli: vinske rutice, gosje trave, gladeževih korenin, materine dušice, brezovih in regratovih korenin. Od tega ščep mešanice pristavimo s skodelico hladne vode in nekaj časa kuhamo. Trikrat na dan popijemo po eno skodelico čaja.

LIŠAJ (EKCEM)

Lišaj na bradi zdravimo z zvarom iz orehovega listja. 20 g svežih ali 30 g posušenih listov prekuhamo v četrt litra vode in pustimo, da se ohladi. Odcedek uporabljamo za obkladke.

Glivični lišaj na rokah zdravimo tako, da bolno mesto večkrat na dan namažemo s svežim česnovim sokom, nato kožo namažemo s tekočim pudrom.

Za obkladke si lahko pripravimo tudi mešanico iz kamilic in cvetja arnike. Dve veliki žlici mešanice poparimo s pol litra vode. Odcedek porabimo za obkladke, kašo pa nanesemo med dve plasti gaze in porabimo za oblogo.

"Rokovnik za Evropo" - zanimiv posvet v Trstu

Z izdajo posebnega tržaškega pisma, ki je bilo naslovljeno na vse predsednike vlad in držav članic Evropske zveze, se je v Trstu, v soboto, 2. t.m., končal posvet, ki sta ga priredili dve pomembni mednarodni gospodarski ustanovi, in sicer *International Vienna Council* in *European league for economic cooperation*. Pod geslom

"Rokovnik za Evropo" so udeleženci vzeli v pretres približevanje Evropske zveze Srednji in Vzhodni Evropi. V sklepnem dokumentu so pozvali Evropsko zvezo, naj odpre svoja vrata državam, ki nanjo mejijo na vzhodu. Vendar pa naj to naredi tako, da bo postavila državam, ki želijo pristopiti, strogo določene roke in norme, da ne bi zagrešile enakih napak, kot so jih že naredile sedanje članice.

SMUČANJE

STEKLENI GLOBUS
KJUŠSU IN SEIZINGERJEVI

ERIK DOLHAR

Na Norveškem so prejšnji teden padle končne odločitve letošnjega svetovnega pokala v alpskem smučanju. Slovenske smučarje žal najdemo le na zmagovalnem odru ženskega slaloma (Urška Hrovat), ne moremo pa mimo dejstva, da je bila letošnja sezona izredno uspešna za italijanske barve. Od vrlih slovenskih fantov in deklet smo si, resnici na ljubo, letos pričakovali kaj več. Pozitivno so presenetili mladi (Suhadolčeva, Mlekuž, Miklavc), kar gotovo daje zvrhano mero zaupanja za bodoče uspehe. Odpovedal pa je zastavonoša slovenskih smučarskih reprezentanc Jure Košir, ki ni izpolnil pričakovanj slovenske športne javnosti. Košir namreč ni znal izkoristiti priložnosti, ki so se mu ponujale, tako da smo vsi začeli dvomiti v moč njegovega značaja. Ko je Girardelli jevil oče nekoč izjavil, da šampiona spoznaš po talentu in predvsem po trdnem značaju, smo mislili, da se bridko moti, sedaj pa... Žal je Mojstrančan tudi večkrat izpadel kot Tombova senca!

Nova prvaka, ki sta slavila na skupni lestvici svetovnega pokala, sta povsem zasluženost postala Norvežan **Lasse Kjus** (na sliki) in Avstrijka **Anita Wachter** (Nemka Katja Seizinger). Zmagovalci posameznih disciplin pa so naslednji:

SMUK: ženske - P. Street (ZDA); moški - L. Alphand (Fra).

SUPERVELESALOM: ženske - K. Seizinger (Nem); moški - A. Skaardal (Nor).

VELESALOM: ženske - M. Ertl (Nem); moški - M. Von Gruningen (Švi).

SLALOM: ženske - S. Eder (Aut), 2. U. Hrovat (Slo); moški - Amiez (F).

ZAMEJSKO SMUČANJE

NA TRŽAŠKEM PRVENSTVU
KORAK NAZAJ NAŠIH

ERVIN MEZGEČ

V soboto in nedeljo je bilo v Sappadi tradicionalno Tržaško prvenstvo v teku na smučeh in v veleslalomu. Kot v zadnjih letih, so v soboto tekači Mladine dosegli v mlajših kategorijah nekaj vidnih uspehov. Ne moremo pa biti zadovoljni z rezultati naših smučarjev v nedeljskem veleslalomu. Samo en naš smučar se je namreč uvrstil v finale med petnajstimi, ki so imeli pravico do drugega spusta. Član Planinskega društva Trst Aleksander Žezlina se je na koncu uvrstil na 12. mesto. V ženski konkurenci žal nismo imeli po več letih nobene naše predstavnice. Kako je daleč čas, ko je Francesca Rapotec mlela konkurenco celo v deželni merili!

Tudi v posameznih kategorijah žal ni v prvi trojici nobenega našega predstavnika z izjemo starega znanca, zamejskega smučarja Stojana Sossija, ki je v kategoriji A3 dosegel 2. mesto. Škoda, kajti zdi se, da smo v primerjavi z zadnjimi leti naredili z zamejskim smučanjem korak nazaj, čeprav gre pohvaliti predvsem naše mlade smučarje, ki so res dali, kar zmorejo. Za skromne rezultate niso krivi le oni. V skupnem seštevku je ŠD Mladina po zaslugi točk tekačev zasedla 3. mesto v mladinski konkurenci.

AVTOMOBILIZEM

Prva dirka F1 Hillu

Melbourne - Začeli so se boji med najhitrejšimi dirkalniki. V uvodni dirki beležimo zmagovalce britanske avtomobilske hiše Williams, saj sta njena pilota Hill in Villeneuve zasedla prvi dve mesti. Tretja je bila rdeča Ferrari Irca Irvineja, medtem ko je svetovnemu prvaku Shumacherju odpovedal emiljski bolid.

ATLETIKA

Slovenski evropski kolajni

Stockholm - Za slovensko atletiko lahko rečemo, da je v obdobju strmega vzpona. Leta dobrega strokovnega dela naposled dajejo sadove: najvidnejša sta kolajni, ki sta ju na evropskem dvoranskem prvenstvu konec tedna osvojili Bukovec in Perčeva.

INTERVJU: PETER GERDOL

TRBIŽ SPET KANDIDIRA
ZA Z.O.I. 2006

V tehničnem odboru, ki je predložil prošnjo za kandidacijo, je tudi naš rojak, Tržačan, ki že več let živi in dela pri družbi, ki upravlja deželne žičnice Promotour v Žabnicah pri Trbižu, kjer se je tudi polnopravno vključil v delovanje slovenskega društva Planika. Peter Gerdol se nam je v tem primeru zdel najbolj primeren, da se z njim lahko pogovorimo o novi kandidaturi.

Kako to, da je prišlo do ponovne kandidature tromeje (poleg Trbiža namreč skupno kandidirata še Kranjska gora in Beljak)?

Na Trbižu, ki je vodilni center za to kandidacijo, smo se odločili, da bomo ponovno predložili kandidacijo predvsem zaradi pozitivnih znakov, ki smo jih dobili ob prvi kandidaturi. Ko smo namreč imeli razne obiske članov Mednarodnega olimpijskega komiteja in drugih izvedencev, članov komisij za organizacijo iger, smo od vseh prejeli izredne pohvale predvsem zaradi

novosti oz. pobude, ki združuje tri države in tri narode. Prav to nam je dalo poguma, da smo ponovno predstavili kandidacijo in upamo, da nas bodo kot kandidate sprejeli.

Katere argumente imate, potem ko so vašo kandidacijo že enkrat zavrnil? Ali je prišlo do preobrata s spremembo pravilnika Olimpijskega komiteja v členu, ki predvideva, da poteka olimpijada lahko le v eni državi?

Do te spremembe je prišlo, tako da je ta "olimpijska karta" danes spremenjena in dobesedno pravi, da se olimpijske igre lahko organizirajo v eni državi s pomočjo nekaterih drugih. To je za nas dovolj, ker mora biti kandidat eno mesto (v našem primeru Trbiž) s pomočjo dveh drugih držav in zimskih središč v njih. Ti centri ne bodo samo Podkloster (Arnoldstein) ali Beljak, a tudi Jesenice in Kranjska gora, pa še Mokrine (Nassfeldt), Šmohor (Hermagor) in Celovec. Isto bi lahko rekel za našo deželo. Taki organizaciji se lahko pridruži celotna dežela. Določene stvari bodo v Trstu, v Vidmu in verjetno tudi v Benetkah,

ker so razsežnosti olimpijskih iger zelo velike.

Katera je pravzaprav Vaša funkcija v tehničnem odboru?

Poleg skoraj političnega odbora, v katerem so podpredsednik dežele dr. Degano (ki je predsednik tega komiteja) in njegovi sodelavci iz Slovenije in Avstrije, je bil sestavljen tudi neke vrste tehnični odbor, ki naj bi sledil predstavitvi dejanskega projekta, ki ga je treba pripraviti in predstaviti Mednarodnemu olimpijskemu komiteju do 1. 1998. To pomeni, da imamo dve leti za to. V tem odboru je vsak član odgovoren za posamezen sektor. Jaz odgovarjam za namestitve po hotelih in drugod, pa tudi za olimpijsko vas.

Taka olimpijada predstavlja predvsem turistično promocijo treh držav. Boste morda začeli graditi nove infrastrukture?

Naša olimpijada se morda razlikuje od drugih predvsem zato, ker nimamo namena graditi ne vem kakšnih prog, podirati gozdov oz. graditi novih infrastruktur, kjer jih ni potreba. Če npr. pogledamo naše ožje območje, na Trbižu nimamo namena graditi ogromnih hotelskih centrov, ker imamo že celo serijo infrastruktur, ki jih moramo preurediti. To so recimo vojašnice in druge opuščene vojaške strukture, ki sedaj niso za nobeno rabo in bi jih težko restrukturirali, če ne bi prišlo do takega pojava, kot so to olimpijske igre.

Kateri so pomembni termini od danes do leta 2006?

Najpomembnejši trenutki bodo čez dve leti, vendar bo že prej prišlo do nekaterih bistvenih odločitev. Kot prvo - bistveno - bo moral italijanski olimpijski komitej CONI potrditi Trbiž kot italijanskega kandidata in nato avstrijska in slovenska zveza potrditi skupno kandidacijo kot svojo. To bi se moralo zgoditi v naslednjih mesecih. Doslej imamo že dovolj pozitivne znake za to, da nam bo CONI dal še enkrat možnost predstaviti Italijo v tem obsegu. Potem bo seveda treba v letu oz. letu in pol pripraviti in predložiti nov projekt, ki ga bo komisija Mednarodnega olimpijskega komiteja preučila okoli konca leta 1998, začetka 1999, ko se bo dejansko odločilo, kje bodo igre leta 2006.

E.D.

AMATERSKI NOGOMET

TOČKE PRESENETLJIVO
OSTALE V KRIŽU

Križ - Zahodnokraški derby 1. amaterske lige Vesna-Primorje so osvojili domačini z 2-1, potem ko je proseško Primorje v prvem polčasu prišlo prvo v vodstvo z edino akcijo prvega dela tekme.

V promocijski ligi je Juventina v Štandrežu nerodno izenačila s Štarancanom; za mnenje smo tokrat vprašali Igorja Pavlina: "Tekma je bila zelo napeta, čeprav je na igrišču pihal močan veter, kar je nadlegovalo igralce pri podajah in odbitih žogah, saj vi Tržačani bolj poznate burjo kot mi Štandrežci. Tekma je bila zanimiva, bilo je več akcij, ki bi se lahko končale z golom. Ko je v drugem delu že vse kazalo, da bo Juventina prišla do konca z rezultatom 1-0 in končno do zmage, je sodnik upravičeno dosodil 11-metrovko proti Juventini, ki jo je uspešno izvedel srednji branilec Štarancana Cerni in s tem zapečatil končni rezultat 1-1. Med raznimi akcijami, ki bi lahko obrodile gol, bi omenil, da sta obe enajsterici enkrat zatresli prečko. Rezultat je pravičen. Prvi polčas je s pomočjo vetra osvojila Juventina, drugi pa so osvojili igralci Štarancana."

RITMIČNA GIMNASTIKA

Borovke solidno začele

Videm - Bor je dosegel zelo dober uspeh v 1. delu deželne prvenstva. Mladinka Petra Dilli je s kolebnico zasedla odlično 1. mesto, med članicami pa je Karin Mezgec z žogo in trakom potrdila lasko 1. mesto. Druga preizkušnja bo 14. aprila pri Ginnastichi triestini.

KOŠARKA

JADRAN VZLETEL S
SUPER PREGARCEM

Naša najboljša peterka je konec tedna dosegla fantastičen uspeh na čedajskem parketu, tako da bo že v sobotni domači tekmi končnice prvenstva proti prvouvrščeni po rednem delu prvenstva Bielli jasno, če se "modri bojovníki" lahko borijo celo za napredovanje. Predsednik Jadrana **Pavel Vidoni**: "V soboto smo dokazali, da smo ena izmed ekip, ki se bo do konca borila za prvo mesto. Ekipam, ki bodo želele napredovati, je sedaj jasno, da bodo morale delati račune tudi z nami. V treh si delimo prvo mesto s štirimi točkami, kajti tudi Biella in Padova sta tokrat zmagali. Če ne bo prišlo do bistvenih sprememb, bo bitka za napredovanje med temi tre-

Najboljši v Čedadu "super" David Pregarc

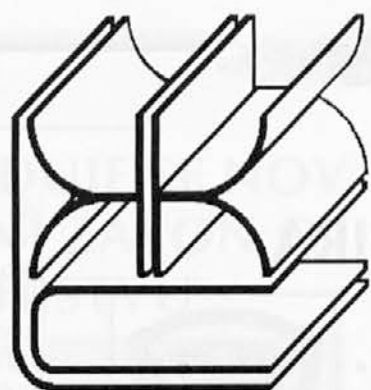
mi ekipami. Prav v soboto imamo tekmo z Biello, ko bomo videli, kaj zmore sedanjí Jadran. Na prihodnost gledamo optimistično; upam, da bo v soboto prišla publika v polnem številu gledat tekmo in bodrit fante, kajti to pričakujemo. Mislim, da si fantje to tudi zaslužijo."

Zbirališče Jadranskih navijačev bo v soboto, 16. t.m., ob 17. uri v Vitezovem lokalu "Boris sports club" v Domu pristaniških delavcev pri Briških.

ODBOJKA

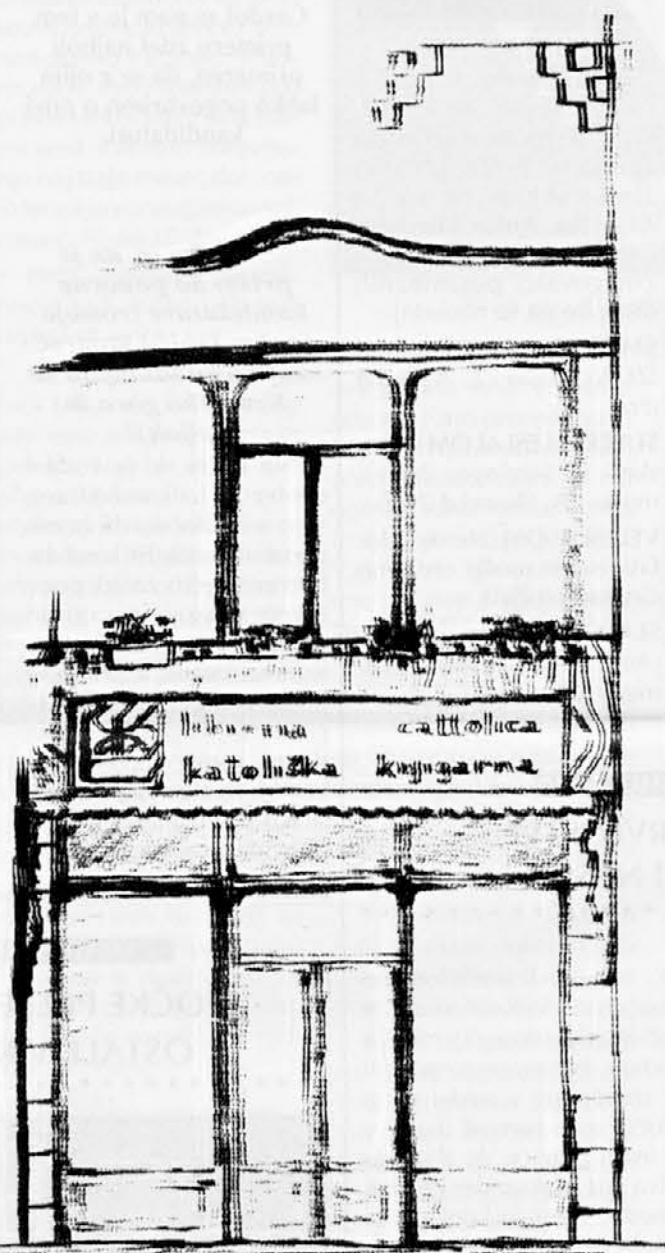
Ugodna reforma državnih prvenstev

Iz Rima je prišla neuradna vest, da je državni odbojarski odbor sklenil pričeti z reformo državnih prvenstev že letos. S tem nas je seznanil **prof. Ivan Peterlin**: "Iz C-1 lige napredujejo v višjo ligo celo prve štiri uvrščene šesterke. Stvar je celo tako urejena, da se peto in šestouvrščeni ekipi v C-1 ligi spoprimejo v finalnem play-offu z zadnjo in predzadnjo iz B-2 lige. Skratka: tako moška kot ženska postava Sloge imata velikanse možnosti, da se prebijeta v B-2 ligo, kar bi bila ponovna potrditev naše slovenske odbojke."

KATOLIŠKA
KNJIGARNA

NA
TRAVNIKU
SREDI
GORICE
ŽE
DEVET
DESETLETIJ

OBIŠČITE NAS!

knjige, revije -
vse za šolo in pisarno -
veliko vrst papirja -
sakralni predmeti -
darila -
plošče, kasete -
igrače -

